

MAGISTERUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
VID BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP/BIBLIOTEKSHÖGSKOLAN
2005:46
ISSN 1404-0891

Kinesisk klassifikation

Daoistiska, konfucianska och maoistiska influenser i fem kinesiska klassifikationssystem

LINDA JERREWING

HÖGSKOLAN I BORÅS

© Linda Jerrewing

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel: Kinesisk klassifikation: daoistiska, konfucianska och maoistiska influenser i fem kinesiska klassifikations-system

Engelsk titel: Chinese library classification: Daoist, Confucian and Maoist influences in five Chinese library classification systems

Författare: Linda Jerrewing

Kollegium: Kollegium 2

Färdigställt: 2005

Handledare: Kasimir Zdanowski

Abstract: The aim of this thesis is to mediate to the reader an image of Chinese classification systems and in what way the methods of classification have progressed during time. The tradition of classification in China is very old and dates back more than two thousand years, but it wasn't until the downfall of the dynastic era in the beginning of the 20th century, that Chinese libraries and methods of classification were modernized. This thesis also identifies the development of Chinese librarianship which is of old age since Chinese literature stretches three thousand years back. The main question is in what way the values of three different philosophies are reflected in five classification systems compiled between 1953-1975. The three philosophies are Daoism, Confucianism and Maoism/Mao Zedong Thought. The five classification systems are *Library Classification of the People's University of China*, *Library Classification of the Chinese Academy of Sciences*, *Library Classification for Medium and Small Libraries*, *Library Classification of Wuhan University* and *Chinese Library Classification*. The method used is an ideological analysis. It results in a statement that Maoism has been the most influential philosophy in the five classification systems, not only as visible for the eye in the outlines of the classification systems, but also as a guiding line during their compilation. Altogether, this thesis establishes that book classification according to ideological, philosophical and political views has been a tradition in China for as long as the tradition of book classification has existed.

Nyckelord: Kina, bibliotek, bibliotekshistoria, klassifikation, klassifikationsteori, ideologi, filosofi

”

”Book classification systems should not be only made according to the scientific content, but by political views”

Wuhan University Library Science Department, utbildningsmaterial om bokklassifikation.
(citerat i Studwell, Wu & Wang 1994, s. 64)

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 VAL AV ÄMNE.....	2
1.2 SYFTE.....	3
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	3
1.4 AVGRÄNSNINGAR.....	3
1.5 METOD.....	5
1.5.1 Källkritik.....	6
1.6 ORDFÖRKLARINGAR OCH DEFINITIONER.....	7
1.7 ARBETETS DISPOSITION.....	9
2. BAKGRUND OCH TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	11
2.1 LITTERATURGENOMGÅNG OCH TIDIGARE FORSKNING.....	11
2.2 KINESISK FILOSOFI.....	14
2.2.1 Daoismen.....	15
2.2.2 Konfucianismen.....	17
2.3 POLITISK IDEOLOGI.....	19
2.3.1 Mao Zedongs tänkande/maoismen.....	19
2.4 KINESISK BIBLIOTEKSHISTORIA.....	21
2.5 KINA OCH DET KINESISKA BIBLIOTEKSVÄSENDET UNDER 1900-TALET.....	23
2.5.1 Kina och västvärlden fram till 1949.....	24
2.5.2 Folkrepubliken Kina och Sovjetunionen.....	26
2.5.3 Mao Zedong och kulturrevolutionen.....	28
2.5.4 Efter Maos död och kulturrevolutionens slut.....	29
3. FEM KLASSIFIKATIONSSYSTEM	31
3.1 LIBRARY CLASSIFICATION OF THE PEOPLE'S UNIVERSITY OF CHINA (LCPUC)....	31
3.2 LIBRARY CLASSIFICATION OF THE CHINESE ACADEMY OF SCIENCES (LCCAS)....	33
3.3 LIBRARY CLASSIFICATION FOR MEDIUM AND SMALL LIBRARIES (MSL).....	34
3.4 LIBRARY CLASSIFICATION OF WUHAN UNIVERSITY (LCWU).....	34
3.5 CHINESE LIBRARY CLASSIFICATION (CLC).....	35
4. ANALYS OCH DISKUSSION	39
4.1 ARGUMENT FÖR MÖJLIGHET TILL INFLUENS.....	39
4.2 KONKRETA FÖRSLAG PÅ HUR ÅSKÅDNINGARNA YTTRAS I SYSTEMEN.....	43
4.3 NYCKELORD OCH GRUNDTANKAR INOM DE TRE ÅSKÅDNINGARNA.....	46
4.4 AVSLUTANDE DISKUSSION OCH FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING.....	48
5. SLUTSATSER	51
5.1 SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNINGARNA.....	51
5.2 REFLEKTION KRING METODEN.....	55
6. SAMMANFATTNING	57
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	60
BILAGA 1: KRONOLOGI	63

1. Inledning

Kina är en av världens äldsta civilisationer, under tusentals år har kejsare ersatt varandra och de värderingar som ansetts viktiga för den rådande makten har uttryckts på olika sätt, bland annat genom litteraturen. Klassificering och katalogisering av litteratur har därför länge varit en betydelsefull tradition i Kina. Ända in på 1900-talet användes samma sätt att klassificera som brukats i drygt tusen år. Kan av dessa anledningar ett samhälles dominerande värderingar spåras i ett klassifikationssystem? Och kan det därtill vara möjligt att skönja gamla traditioner i modernare klassifikationssystem? Den här uppsatsen är en exposé genom Kinas bibliotekshistoria för att titta närmare på klassifikationssystemens utveckling och för att slutligen se om och hur både äldre och modernare åskådningar kan skönjas i ett antal nutida system.

*

Kina var länge ett kejsardöme där den konfucianska läran oftast var rådande, men kring sekelskiftet 1900 förändrades det kinesiska samhället i och med bildandet av en republik. Landet blev öppnare gentemot omvärlden och litteratur inom nya ämnen, från andra delar av världen, kom i omlopp. Behovet att hitta bättre anpassade sätt att klassificera blev påträngande. För att tillfredsställa detta behov lånade man idéer från västerländska metoder. Melvil Deweys decimalklassifikation DDC var ett av de klassifikationssystem som snabbt rönt popularitet i kinesiska bibliotek. Sedermera påbörjades utarbetanden av egna kinesiska klassifikationssystem. Denna utveckling var särskilt stark från 1950-talet och framåt och i den här uppsatsen kommer jag att belysa fem klassifikationssystem som utarbetades från och med denna period.

Kring mitten av 1900-talet utropades Kina till kommunistisk folkrepublik. Ordförande Mao Zedongs inflytande var genomträngande inom alla tänkbara områden, även inom biblioteksvärlden. Vid samma tidpunkt tog Kina avstånd ifrån USA, västvärlden och allt som ansågs kapitalistiskt och knöt vänskapliga band med Sovjetunionen. Ett kamratskap som emellertid bröts på 1960-talet då Kina istället gick sin egen väg och avancerade den egna kommunismen – den maoistiska – vilken fick stor inverkan på den kinesiska biblioteksvärlden.

Ända till sin död 1976 var Mao Zedongs inflytande starkt, men därefter urvattnades den ideologiska renlära som rått under hans styre och Kina tog återigen kontakt med västvärlden. Under 1980-talet och framåt har Kina liberaliserats allt mer, men än idag sitter det kinesiska kommunistpartiet KKP vid makten.

*

Utifrån denna inledande överblicksbild kan man se att en mängd betydande händelser och förändringar skett bara under de senaste hundra åren i Kina. Influenser har kommit från flera helt olika håll, framför allt från USA och Sovjetunionen. Olika ideologiska riktningar har påverkat biblioteken och klassifikationen.

I det här arbetet studerar jag hur fem kinesiska klassifikationssystemen ser ut och hur tre ideologiska och filosofiska riktningar påverkat utformandet av dem och deras struktur. De klassifikationssystem som kommer att undersökas närmare utarbetades mellan omkring 1950 och mitten på 1970-talet; *Library Classification of the People's*

University of China, Library Classification of the Chinese Academy of Sciences, Library Classification for Medium and Small Libraries, Library Classification of Wuhan University och Chinese Library Classification. De ideologiska och filosofiska riktningar jag har valt att titta närmare på har alla haft stor betydelse i Kina under olika perioder; daoismen, konfucianismen och maoismen. Dessa tre har på olika sätt haft inverkan på samhällets värderingar och på människors sätt att föra sina liv.

Jag utgår i mitt skrivande bland annat från ett resonemang om att ett klassifikationssystem speglar det samhälle i vilket det utarbetas och att ett samhälles värderingar synliggörs i systemets struktur. Jag har funnit flera källor som för detta resonemang och jag tar upp dem i avsnittet om tidigare forskning (2.1) längre fram i uppsatsen. *Om* så ett samhälles värderingar verkligen kan spåras i ett klassifikationssystem, kan daoistiska, konfucianska och maoistiska värderingar spåras där? Följ med på färden så får vi se om jag finner svar till slut.

1.1 Val av ämne

Som en av världens äldsta civilisationer var Kina tidigt välutvecklat inom en mängd olika områden. Den kinesiska litteraturen sträcker sig drygt tretusen år bakåt i tiden¹ och det var även i Kina som pappret uppfanns omkring 100 e. Kr.² En av mina första tankar inför skrivandet av den här magisteruppsatsen var därför; *den kinesiska bibliotekshistorien måste gå långt tillbaka i tiden.* Vad jag har förstått utifrån det jag läst är det också så att det i stort sett är en allmän sanning att finns det böcker och skrifter, ja då uppstår också sätt att klassificera dem, och den kinesiska klassifikationstraditionen sträcker sig ungefär tvåtusen år bakåt i tiden.³

Dessa fakta till trots har Kinas bibliotekshistoria inte omnämnts under min utbildning på BHS. Fokus har legat på västerländska klassifikationssystem, men jag har saknat en vidgad utblick mot resten av världen. Mina kunskaper om Kinas biblioteksväsen var innan jag påbörjade detta arbete begränsade. Det kan bland annat bero på Kinas politiska utveckling som periodvis stängt landet för omvärlden, samt på att många av oss svenskar istället är starkt influerade av det amerikanska. Men i och med att Kina idag är en växande ekonomi så är det ett spännande land att rikta blicken mot.

Inom ramen för biblioteks- och informationsvetenskap anser jag att det är viktigt att få upp ögonen för andra klassifikationssystem och bibliotekstraditioner än de västerländska som vi är vana vid. Jag anser att det behövs en *samlad* redogörelse för hur utvecklingen inom kinesiskt biblioteksväsen framskridit och en samlad bild av hur kinesiska klassifikationssystem ser ut och har utvecklats. Det är alltid intressant att se hur andra länder och kulturer organiserar kunskap för att på så sätt vinna en djupare förståelse om varför det ser ut som det gör hos oss. För inte kan det vara så att man inom alla kulturer klassificerar på samma sätt? I Sverige till exempel använder majoriteten av biblioteken det svenska SAB-systemet som utarbetades för snart hundra år sedan därför att det inte fanns några dåvarande system som ansågs passande på våra förhållanden. Sveriges allmänna biblioteks förening ville helt enkelt ha ett

---

¹ Öhman 1977, s. 67.

² Studwell, Wu & Wang 1994, s. 61.

³ Zhang, Liu & Wang 1996.

klassifikationssystem som reflekterade den sociala och kulturella kontexten i Sverige vid den tidpunkten.⁴ På samma sätt måste det ha sett ut i andra länder - det var min uppfattning vid valet av ämne.

Jag ville skriva mitt arbete inom ramen för klassifikationsteori eftersom det är ett avsnitt i utbildningen jag haft mycket stor behållning av. Personligen är jag dessutom mycket intresserad av landet Kina. Mitt arbete är därför en kombination av dessa två intressen.

Av nämnda anledningar har jag valt att skriva om kinesiska klassifikationssystem, det kinesiska biblioteksväsendets historiska utveckling och om hur filosofiska och ideologiska influenser påverkat klassifikationssystemens struktur. Arbetet belyser genom sin historiska tillbakablick till viss del även hur influenser från omvärlden kan ha påverkat systemen. Jag anser att detta ämne är mycket viktigt och intressant eftersom det i förlängningen bidrar till att skapa en diskussion kring bibliotekens roll och klassifikationssystemens syfte.

1.2 Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att göra en deskriptiv studie av hur kinesiska klassifikationssystem är uppbyggda och hur metoderna att klassificera förändrats i takt med det kinesiska biblioteksväsendets historiska utveckling.

1.3 Frågeställningar

Min frågeställning gäller de fem klassifikationssystemen *Library Classification of the People's University of China*, *Library Classification of the Chinese Academy of Sciences*, *Library Classification for Medium and Small Libraries*, *Library Classification of Wuhan University* och *Chinese Library Classification*.

- Hur/på vilket sätt yttras de daoistiska, konfucianska och maoistiska idéerna i klassifikationssystemens struktur och innehåll?

Jag ställer också två kompletterande frågor som ger en kontextuell ram till den övergripande frågeställningen;

- Hur har det kinesiska sättet att klassificera utvecklats, från de tidigaste ansträngningarna till klassifikation för ca två tusen år sedan, fram till idag, med tyngdpunkt på 1900-talets utveckling?
- Av och för vem/vilka skapades klassifikationssystemen?

1.4 Avgränsningar

Jag har valt att avgränsa mig till att skriva min uppsats inom ämnet klassifikation. Därtill har jag valt ut och avgränsat mig till fem klassifikationssystem som jag studerar grundligare. Dessa har jag valt utifrån de böcker och artiklar jag läst, där just dessa fem

---

⁴ Hansson 1995, s. 35.

framträtt som de populäraste/vanligast förekommande i kinesiska bibliotek under 1900-talets andra hälft och fram till idag.

Arbetet är avgränsat till ett antal aspekter som jag undersöker för att se huruvida de influerat klassifikationssystemens struktur. De aspekter jag valt att studera är ideologiska (maoismen, den kinesiska varianten av kommunism) och filosofiska (daoismen och konfucianismen som varit två stora filosofier i kinesisk historia och på sina sätt haft dominerande betydelse för kinesiskt tänkande⁵). Jag utesluter därmed att studera andra ideologier, filosofier, religioner och övriga ism-er. Förutom daoism och konfucianism har även buddhism varit en mycket stor filosofi och religion i Kina, men jag har valt bort buddhismen eftersom jag kände att en begränsning till tre åskådningar var nödvändig. Dessutom framstod buddhismen för mig som en invandrande religion (liksom kristendomen, islam och judendomen) och därför inte lika ursprungligt kinesisk som daoismen och konfucianismen vars båda grundgestalter var kinesiska filosofer, och delvis var det därför jag valde att inte studera buddhismen i det här arbetet. En mängd filosofier och religioner har florerat och existerar fortfarande i Kina, men någonstans måste jag begränsa mig annars skulle studien bli alltför vildvuxen.

Maoismen har jag valt att studera med tanke på det resonemang jag bl.a. utgår ifrån som säger att ett samhälles dominerande värderingar speglas i klassifikationssystemen. Maoismen var väldigt stark i Kina under den period då de fem system jag undersöker utarbetades.

Konfucianismen har jag valt att studera eftersom den i mångt och mycket fungerade som en politisk ideologi under kejsartiden och eftersom den uppvisar en del likheter med maoismen.

Daoismen vill jag studera eftersom det varit en betydande filosofisk riktning under en väldigt lång tid i Kina, liksom konfucianismen. Daoismen tycks till en första början inte ha haft samma politiska betydelse som konfucianismen, men det är så, menar bl.a. Kaj och Claude Björk i "*Kinas väg*", att daoismens betydelse för politiskt tänkande förtjänar att uppmärksammas⁶ och därför tycker jag att det kan vara intressant att inkludera det daoistiska tänkandet i detta sammanhang.

Kina är ett land som jag gärna förknippar med filosofi (må hända det är en förutfattad mening från min sida) och därför tycker jag att det är intressant att tittade närmare på just den filosofiska aspekten och se huruvida den har några samband med Kinas biblioteks- och klassifikationshistoria.

Jag ger arbetet en historisk aspekt, dels för att belysa biblioteksväsendets och klassifikationstraditionens utveckling i Kina, dels för att utröna vilka olika faktorer som kan ha utgjort påverkan, även icke-filosofiska och icke-ideologiska sådana. Den historiska aspekten är också viktig eftersom jag studerar konfucianismen och daoismen och genom att ha en historisk tillbakablick kan jag eventuellt komma åt dessa filosofiers betydelse längre bak i tiden och se om och hur deras värderingar följt med in i modern tid. Jag anser att den historiska aspekten är av betydelse i de flesta sammanhang och inte får åsidosättas, därför att den ger en kontext till frågeställningen. I den här uppsatsen är den intressant inte minst på grund av att historien kan ge svar på många *varför*-frågor.

---

⁵ Björk & Björk 1997, s. 47.

⁶ Björk & Björk 1997, s. 47.

Jag har tidsmässigt avgränsat mig till att analysera klassifikationssystem från 1900-talet med vikt på utvecklingen efter bildandet av en kinesisk folkrepublik 1949 och fram till Maos död 1976. Detta beror till största delen på att utvecklingen tog sådan fart under den perioden och att det från omkring 1950 och framåt började utarbetas förslag på *standardiserade* kinesiska klassifikationssystem, något som tidigare varit sällsynt. Jag har valt bort att analysera äldre klassifikationssystem från kejsartiden. Detta hade annars kunnat vara en möjlighet, för att jämföra dem med de moderna systemen och på så vis kanske se en utveckling från konfucianska influenser till maoistiska i klassifikationssystemen. Men avgränsningen är gjord dels med avseende på tillgången till material och forskning som i huvudsak kretsar kring 1900-talets utveckling, dels för att jag kände mig tvungen att göra en avgränsning för att ämnet inte skulle bli alltför stort för vad som ryms i den här uppsatsen. Ämnet är dock onekligen intressant och jag nämner det återigen i avsnittet om förslag till fortsatt forskning i slutet av uppsatsen (avsnitt 4.4).

1.5 Metod

Arbetet är till stor del en litteraturstudie; jag vill förmedla en bild utifrån mina källor. Jag har studerat artiklar och böcker för att uppnå syftet och söka svar på mina frågeställningar. ”Att berätta är att välja”, skriver Torsten Thurén i boken *”Källkritik”* och menar med det att det är omöjligt för någon att spegla någonting, en berättelse kan bara bli en ofullständig skiss av verkligheten.⁷ Jag gör därför inga anspråk på att göra en fullständig redogörelse av Kinas biblioteks- eller klassifikationshistoria.

Litteraturen har jag letat fram med hjälp av biblioteksdata-baser, artikeldatabaser och genom att titta i artiklars och böckers referenslistor. Artikeldatabaserna jag använt är framför allt LISA och Library Literature & Information Science. Jag har gjort breda sökningar för att alls få några träffar och smalnät av vid behov. Jag började söka i LISA och gick därefter vidare till andra databaser, men ganska tidigt märkte jag att jag fick träffar på samma artiklar om och om igen vilket borde betyda att forskning kring det kinesiska biblioteksväsendet och framför allt kring kinesiska klassifikationssystem är relativt begränsad.

Mitt arbete är förutom en litteraturstudie en textanalys. Denna metod skall tillämpas om man vill visa hur ett fenomen kommer till uttryck i text. Texter och bilder uppfattas olika beroende på vem som läser dem och forskaren/läsaren/uttolkaren är därför i sig det viktigaste redskapet.⁸ Med en idé- och ideologianalys av de fem klassifikationssystemen jag studerar skall jag besvara mina frågeställningar, framför allt frågan om hur ideologiska och filosofiska idéer yttrar sig i systemen. En idé- och ideologianalys används för att studera de idéer som uttrycks i en text.⁹ Jag har gått tillväga så att jag studerat tre stora filosofiska och ideologiska riktningar som jag genom läsning har fått en förståelse om har varit viktiga i Kinas historia. Jag har sedan utgått från vad som skrivits om ideologiers inflytande i de kinesiska klassifikationssystemen men även försökt bilda mig en egen uppfattning. Den uppenbara bristen på detaljerat

---

⁷ Thurén 1997, s. 79.

⁸ Widerberg 2002, s. 16-17.

⁹ Bergström & Boréus 2000, s. 148.

analysmaterial (jag tar upp detta i avsnitt 1.5.1) gör att min egen idé- och ideologianalys inte blir särskilt djuplodande, utan därför är arbetet enligt mig till stor del en litteraturstudie eftersom jag återger hur författare till artiklar och böcker har tolkat strukturer och influenser i klassifikationssystemen. Filosofierna och ideologierna som jag däremot studerar blir idealtyper, ett slags raster att lägga över texterna för att rekonstruera idésystemen.¹⁰ Det finns ett problem med denna typ av metod och det är att man eventuellt kan råka påtvinga en modell på materialet eller att man tänjer betydelseerna hit och dit för att få det svar man vill ha, d.v.s. att man tillskriver materialet något som inte finns.¹¹

*

Hermeneutiken grundar sig på *tolkning* för att söka innebörder hos sina studieobjekt.¹² Mina studieobjekt är i detta fall de fem klassifikationssystemen. Hermeneutiken erbjuder några grundtankar som jag anser viktiga i det här sammanhanget. Den ena är *förförståelsen* i form av personliga erfarenheter, trosuppfattningar och mycket annat som man har med sig när man försöker tolka ett fenomen, men som är reviderbar och kan förändras vid nya erfarenheter. Den andra grundtanken är *kontexten* i vilken en forskare måste placera sitt studieobjekt för att kunna tolka det och se en mening.¹³ En tredje grundtanke är den *hermeneutiska cirkeln*, eller spiralen, i vilken forskaren går från del till helhet och till del igen. Delarna och helheten är beroende av varandra, som pusselbitar, emellan vilka kunskapsbildningen är en dialektisk rörelse och förförståelsen är oundgänglig i processen att skapa förståelse.¹⁴ För att förstå varför ett klassifikationssystem är strukturerat på ett visst sätt måste jag undersöka systemets historia och den kontext ur vilket det är sprunget. Den hermeneutiska spiralen omformas i och med samspelet mellan förförståelse, tolkning och vidgad förståelse och man utvecklar hela tiden förförståelsen tack vare ständig omtolkning av verkligheten.¹⁵ Denna omformning försöker jag åstadkomma genom att studera bakgrunder och teoretiska utgångspunkter för mitt arbete. Även inom ideologikritisk forskning är den kontextuella analysen viktig, verkligheten utanför texten måste undersökas för att man skall kunna placera in den i ett sammanhang.¹⁶ Min uppsats är ingen hermeneutisk studie men jag anser ändå att ovanstående resonemang är intressant för min analys.

1.5.1 Källkritik

Såväl de böcker som artiklar jag läst under uppsatsarbetets gång är publicerade under olika årtionden, men majoriteten av materialet är från 1980-talet och framåt. Jag vill så tidigt som möjligt i arbetet poängtera för läsaren att materialet hade kunnat vara ännu större, men tyvärr är många texter skrivna på kinesiska och jag har därför inte kunnat ta del av dessa. Kanhända hade de kunnat bidra till mitt arbete och nyanserat bilden. Mina källor uppvisar även en annan stor brist; jag har inte kunnat gå in i klassifikationssystemen i sig och studera dem närmare. Detta beror på att jag helt enkelt inte haft tillgång till den fullständiga detaljerade strukturen av dem. I källorna

---

¹⁰ Bergström & Boréus 2000, s. 158.

¹¹ Bergström & Boréus 2000, s. 170.

¹² Ödman 1979, s. 36.

¹³ Gilje & Grimen 1992, s. 186-190.

¹⁴ Ödman 1979, s. 78-80.

¹⁵ Ödman 1979, s. 82.

¹⁶ Bergström & Boréus 2000, s. 157.

presenteras de endast i huvuddrag (och det är även så jag presenterar dem i kapitel 3). Inte heller har de funnits att tillgå genom Kinas nationalbiblioteks (d.v.s. Beijings biblioteks) webbsida. Denna webbsida var dessutom väldigt innehållsfattig överlag i sitt informationsutbud. När det gäller informationen om klassifikationssystemens detaljerade uppbyggnad har jag istället förlitat mig på vad jag läst om dem i artiklar och böcker. Dessa källor klassas därmed som sekundärkällor och är enligt kommande resonemang (nästa stycke) inte lika trovärdiga som om jag haft primärkällorna att tillgå. Jag ifrågasätter däremot detta eftersom jag i mitt fall inte ser att mina sekundärkällor skulle haft någon anledning att ljuga om eller förvränga klassifikationssystemens struktur. Däremot har jag stött på problem när det gäller de olika översättningarna av systemens huvuddrag eftersom dessa skiljer sig åt. Detta kommenterar jag i not 192 på s. 37.

I sin artikel ”*Chinese libraries during and after the Cultural Revolution*” påpekar Lee-hsia Hsu Ting, professor i biblioteksvetenskap vid Western Illinois University, att Kina under åren av kulturrevolution 1966-1976 förde omvärlden bakom ljuset, d.v.s. dolde vad som hände inom landet och höll upp en fasad mot resten av den ”naiva” världen.¹⁷ Jag har haft detta i åtanke då jag gått igenom materialet. Inom källkritik betonas kravet på *samtidighet*; en källa anses mer adekvat ju mer samtida den är eftersom glömskan gör att man minns *mindre* ju längre tid som gått efter en viss händelse. Minnet kan spela en människa många spratt. Däremot kan samtidighetskravet inte alltid tillämpas strikt, exempelvis kan frisläppandet av hemligstämplade dokument medföra att tidigare tolkningar av vissa händelser måste revideras.¹⁸ Det föreligger även ett *oberoendekrav* inom källkritiken som betyder att man i största möjliga mån skall göra sig oberoende av sekundärkällor. Man skiljer på *primärkällor* och *sekundärkällor*. Huvudregeln är att en primärkälla är bättre än en sekundär.¹⁹ Majoriteten av den litteratur jag använder mig av är inte samtida, d.v.s. den är inte publicerad under perioden 1953-1975 som är den period jag i första hand undersöker i och med att jag studerar klassifikationssystem som utarbetades då. Ett antal källor kan däremot klassas som samtida, det gäller framför allt den redan nämnda artikeln av Lee-hsia Hsu Ting från 1981 i vilken artikelförfattaren återger vad han fått berättat för sig under besök i Kina. Han har talat med olika människor och bett dem berätta hur de upplevde kulturrevolutionen och på vilket sätt den påverkade biblioteken. Jag anser att äktheten i den artikeln är stor i och med att den direkt återger vad som sagts av människor, uppgifterna har således inte gått i flera led.

1.6 Ordförklaringar och definitioner

Begreppet ’influens’ använder jag ofta i uppsatsen och det kan tyckas vagt eller svårtolkat. Vad jag avser med detta ordval är; påverkande faktorer (främst intellektuella – och med det menar jag ideologiska och filosofiska) som direkt eller indirekt haft verkan på utarbetandet av klassifikationssystem (i det här fallet) och deras struktur och karaktär.²⁰

---

¹⁷ Ting 1981, s. 417.

¹⁸ Ejvegård 2003, s. 64.

¹⁹ Ejvegård 2003, s. 63.

²⁰ Denna tolkning av begreppet har jag till stor del hämtat från Norstedts ”Svensk ordbok” (1999) där ’influens’ är beskrivet som: ”påverkande faktor ofta intellektuell e.d. och mer el. mindre indirekt: här spårar man ~er från tidigare klassicism”.

Jag undersöker både filosofiska och ideologiska idéer. Gränslinjen mellan filosofi och ideologi kan verka diffus. Jag vill här lägga fram vad jag definierar som skillnaden mellan dessa två begrepp;

Enligt Nationalencyklopedin är en ideologi ett sammanhängande system av politiska idéer som på ett övergripande sätt styr en verksamhet. En ideologi är en samhällsåskådning som innehåller antaganden om verklighetens beskaffenhet likväl som den innehåller värderingar och handlingsnormer.²¹ En genomgång av politiska ideologier i Kina anser jag därför borde kunna bidra till förståelse för klassifikationssystemens tillkomst och struktur eftersom en statsideologi alltså så pass starkt influerar alla delar i samhället, däribland biblioteksväsendet.

Filosofi är studiet av 'alltings grund' och används för att försöka förstå eller förklara någonting. Filosofier har velat lära ut levnadsvisdom och har strävat efter att uppnå insikt och harmoni. Filosofin har dessutom alltid innehållit en aning av självreflexion.²²

Jag definierar utifrån detta resonemang begreppet ideologi som i huvudsak politiskt knutet och som mer praktisk än begreppet filosofi. Gemensamt för de båda anser jag är att de influerar samhället och människors leverne och tänkande i olika grad. Diskussionen kring dessa begrepp går att fördjupa i det oändliga, något jag inte har tänkt att göra i mitt arbete, utan jag nöjer mig med ovanstående resonemang.

I mitt material omnämns personer, platser och klassifikationssystem med olika namn. Detta beror uppenbart på att transkriberingarna från kinesiska, och därefter översättningarna från transkriptionerna till engelska och svenska, skiljer sig åt. Det korrekta vore att skriva dessa namn på kinesiska för att inte skapa förvirring. Naturligtvis är detta en omöjlighet. Jag vill heller inte göra egna översättningar av t.ex. engelska namn på kinesiska klassifikationssystem, det skulle enbart öka förvirringen, utan jag kommer använda mig av de engelska namnen såsom de förekommer i majoriteten av den litteratur jag använt. Jag kommer till exempel använda namnet *Chinese Library Classification* (CLC), istället för de mindre vanliga *Classification for Chinese Libraries* (CCL) eller *Chinese Library Book Classification* (CLBC) som bara är andra översättningar av samma namn.

Så länge som Kina haft kontakter av något slag med västvärlden och västerländska språk har kinesiskan transkriberats, eller romaniserats som det kallas när det gäller ostasiatiska språk. Särskilt stark var den romaniserande utvecklingen på 1800-talet. *Pinyin* är ett romaniserat språk som bygger fullständigt på latinska bokstäver.²³ Till exempel transkriberas de kinesiska tecknen för CLC såhär; *Zhong Guo Tu Shu Guan Fen Lei Fa*.²⁴ Det har dock funnits andra sätt att transkribera kinesiskan, framför allt ett system som kallas Wade-Giles som var vanligt förekommande längre tillbaka i tiden. Detta innebär att transkriberade namn på personer, platser m.m. varierar i mitt material och jag noterar dessa i parenteser på de ställen jag tycker det är av betydelse.

Jag skriver 'Mao Zedong' i enlighet med pinyin (istället för 'Mao Tse-tung') och 'Beijing' istället för 'Peking' av samma skäl. Detta är numera det vedertagna sättet.

---

²¹ Liedman 2005.

²² Prawitz 2005.

²³ Öhman 1977, s. 70-71.

²⁴ Zhang 2003, s. 2.

'Mao' är dessutom släktnamnet, varför jag ofta skriver enbart det. Till skillnad från oss så skriver kineserna släktnamnet *före* tilltalsnamnet.

Här är en lista med förkortningar som sällan eller aldrig förklaras i texten:

CC	– Colon Classification
CLC	– Chinese Library Classification
DDC	– Dewey Decimal Classification
KKP	– Kinas Kommunistiska Parti
LCC	– Library of Congress Classification
LCCAS	– Library Classification of the Chinese Academy of Sciences
LCPUC	– Library Classification of the People's University of China
LCWU	– Library Classification of Wuhan University
MSL	– Library Classification for Medium and Small Libraries
UDK	– Universella decimalklassifikationen

1.7 Arbetets disposition

Kapitel 1 ger en överblick av bakgrunden till arbetet och varför jag valt just detta ämnesområde. Jag skriver om anledningen till varför jag anser att detta ämne är viktigt att belysa samt klarlägger uppsatsens syfte och frågeställningar. I metodavsnittet, som behandlar idé- och ideologianalysen, nämns även hermeneutiken, och en källkritisk diskussion förs. Ett avsnitt med ord- och begreppsförklaringar finns här, som är bra att ha med sig när man läser resten av uppsatsen, liksom ett avsnitt med uppsatsens avgränsningar. Avgränsningarna ger ramarna för uppsatsen och i samma avsnitt förklaras också varför just dessa gränsdragningar är gjorda. Hela inledningskapitlet introducerar läsaren för uppsatsen och bjuder med honom/henne på en färd genom den kinesiska bibliotekshistorien med förhoppning om att slutligen komma till den punkt där frågeställningarna får svar.

Kapitel 2, "Bakgrund och teoretiska utgångspunkter", inleds med ett stycke med litteraturgenomgång och tidigare forskning. Kapitlet är sedan indelat i två avsnitt; den filosofiska/ideologiska delen som beskriver två klassiska kinesiska filosofier; daoism och konfucianism, samt den politiska ideologin Mao Zedongs tänkande/maoism. Den andra delen är historisk och redogör framför allt för utvecklingen inom Kinas biblioteksväsen under 1900-talet, ett antal (politiska) händelser och hur de påverkat biblioteksvärlden i Kina. Den historiska delen innefattar även äldre kinesisk bibliotekshistoria eftersom jag anser att det är både viktigt och intressant att känna till bakgrunden så långt den sträcker sig för att förstå den moderna utvecklingen. Kontexten är av betydelse för analysen och får inte uteslutas.

I kapitel 3, ”Fem klassifikationssystem”, studeras hur *Library Classification of the People’s University of China*, *Library Classification of the Chinese Academy of Sciences*, *Library Classification for Medium and Small Libraries*, *Library Classification of Wuhan University* och *Chinese Library Classification* är strukturerade. Det är just dessa fem system jag analyserar djupare för att besvara frågeställningarna.

I det 4:e kapitlet, ”Analys och diskussion”, reflekterar jag kring vad jag anser vara genomgående röda trådar och diskuterar kring materialet i ett bredare perspektiv. I det här kapitlet kopplar jag samman de idéer som jag ser som grundläggande inom de tre åskådningarna med de fem klassifikationssystemen för att se om och på vilket sätt dessa idéer kan ha påverkat strukturerna. Kapitlet avslutas med en diskussion kring förslag till vidare forskning.

I kapitel 5, ”Slutsatser”, besvarar jag frågeställningarna. Jag filtrerar här ut huvuddragen från analysen och diskussionen och ger konkreta, och samtidigt resonerande svar. I slutet av kapitlet gör jag en kort kritisk reflektion kring mitt metodval.

Det 6:e och sista kapitlet ”Sammanfattning” summerar hela arbetet och med hjälp av detta får läsaren en helhetsbild av studien, dess övergripande diskussion och dess slutsatser. Här tar resan slut.

I bilagan finns inkluderat en kronologisk tidsaxel. I uppsatsen nämner jag namn på dynastier, kejsare och politiska händelser, men ger inte alltid exakta årtal. Den nyfikne läsaren kan därför studera bilagan närmare för att hänga med i tidsförloppet.

2. Bakgrund och teoretiska utgångspunkter

Detta kapitel uppdelat i tre avsnitt;

En *filosofisk och ideologisk del* där jag belyser daoismen och konfucianismen som båda varit vägledande på sina sätt under olika perioder i Kinas historia. Denna del belyser också kommunistiska åskådningar, där jag beskriver den maoistiska kommunismen som uppstod i Kina under Mao Zedongs ledarskap. Den främsta anledningen till att jag studerar den filosofiska utgångspunkten (daoismen och konfucianismen) är för att jag har ett antagande om att gamla uråldriga värderingar länge lever kvar i en kultur och påverkar framtida värderingar och ideologier, vilka för Kinas del sedan kan ha influerat strukturen i klassifikationssystemen.²⁵

Det andra avsnittet är en *historisk del* som såväl blickar över Kinas politiska historia som över det kinesiska biblioteksväsendets, med tonvikt på 1900-talets utveckling och dess betydelse för bibliotek och klassifikation i Kina. Ett studie av kinesiska klassifikationssystem utan att studera det kinesiska biblioteksväsendets utveckling vore enligt mig bara en halv studie eftersom det är viktigt med en historisk kontext. Den historiska delen knyter ju också an till den filosofiska och ideologiska och därmed har dessa två avsnitt en ömsesidig förbindelse med varandra.

Jag börjar emellertid med att ta upp ett avsnitt med litteraturgenomgång och tidigare forskning som också utgör en teoretisk utgångspunkt för min studie.

2.1 Litteraturgenomgång och tidigare forskning

Jag vill här nämna Joacim Hanssons (fil. dr. på BHS) doktorsavhandling "*Klassifikation, bibliotek och samhälle*", i vilken Hansson gör en kritisk hermeneutisk studie av det svenska SAB-systemet med utgångspunkt i den insikt som länge funnits inom biblioteksforskningen och -praktiken att ett biblioteks klassifikationssystem utformning står i relation till olika kontextuella faktorer.²⁶ Syftet med studien är att analysera och karaktärisera hur ett samhälles dominerande politiska och ideologiska diskurs speglas i ett klassifikationssystem.²⁷ Hansson kommer fram till och diskuterar ett antal mycket intressanta slutsatser, vilka jag anser har betydelse för min egen studie. Hansson menar att SAB-systemet från 1921 i sina hierarkiska strukturer åskådliggör många av de sociala och ideologiska förhållanden som präglade det svenska samhället efter sekelskiftet och att systemet därför var bidragande till att legitimera den borgerliga maktstrukturen.²⁸ Vidare anser Hansson att SAB-systemet kan betecknas som ett instrument för samhällskonstruktion och att det ger en bild av samhället genom att synliggöra olika ideologiska diskurser och visa på de maktförhållanden som råder mellan dessa.²⁹

---

²⁵ Belägg för detta antagande återfinns i ett antal stycken längre fram i uppsatsen. Bl.a. refererar jag till Hans Granqvist, på s. 16, avsnitt 2.2.2, som hävdar att den traditionella kinesiska filosofin influerade den kinesiska kommunismen.

²⁶ Hansson 1999, s. 7.

²⁷ Hansson 1999, s. 14.

²⁸ Hansson 1999, s. 233.

²⁹ Hansson 1999, s. 233-234.

Avhandlingen är viktig eftersom den ifrågasätter klassifikationssystemens värdenneutralitet och problematiserar förhållandet mellan folkbibliotek och folkbildning. Detta förhållande ser jag som något återkommande även i min studie. På vilket sätt framgår tydligare i senare avsnitt, framför allt när jag skriver om det kinesiska biblioteksväsendet efter 1949 och under kulturrevolutionen. Hansson urskiljer tre grundhållningar gällande ett klassifikationssystem syfte utöver att representera dokument och deras innehåll; att det korresponderar mot ett objektivet och evigt kunskapsuniversum; att det korresponderar mot världens samlade vetande; och att det korresponderar mot det samhälle i vilket det tillkommer och används.³⁰

I ”*Ideological influences on book classification schemes in the People’s Republic of China*” diskuterar artikelförfattarna William E. Studwell, Hong Wu och Rui Wang kring fyra klassifikationssystem som använts i folkrepubliken Kina, för att visa hur ideologiska hänsynstaganden har influerat deras struktur och innehåll. Studwell är professor och Principal Cataloger vid Northern Illinois University Libraries, Hong Wu är Graduate Assistant vid samma institution och Rui Wang är bibliotekarie med ansvar för statliga publikationer vid Northwestern University Library i Illinois. De inleder med att ge en historisk tillbakablick på det antika Kina där t.ex. den konfucianska doktrinen intog den mest framstående platsen i klassifikationssystemet *Seven epitomes* (som jag återkommer till i avsnitt 2.4). Författarna fortsätter sedan med att beskriva Kina efter 1949, efter att kommunisterna tagit makten i landet, och hur marxismen kom att bli den starkaste och mest inflytelserika ideologin. De klassifikationssystem som sedan diskuteras är *People’s University Classification Scheme (LCPUC)*, *Medium and Small Library Book Classification (MSL)*, *Wuhan University Classification Scheme (LCWU)* och *Chinese Library Book Classification Scheme (CLC)*. Enligt Studwell, Wu & Wang har dessa klassifikationssystem fyra gemensamma nämnare; den generaliserande kunskapen – marxism-leninism och Maos tänkande, kunskapen om klasskamp – samhällsvetenskap, kunskapen om kampen för produktion – naturvetenskap, och omfattande arbeten och referenslitteratur som inkluderar allt som inte platsar i de övriga kategorierna. Politik är uppenbart styrande, anser författarna.³¹

Jag har också tagit del av Maj Klassons (professor på BHS) artikel ”*Scripted knowledge, knowledge organisation and the adult information user*”. Artikeln är en del av ett internationellt forskningsprojekt, ”*Knowledge organisation as a mirror of society*”, där man undersöker relationen mellan vuxna som söker information, och kunskapsproduktionen, och hur bibliotekens kunskapsorganisation speglar samhällets idéer om vad som är värdefull kunskap. Klasson tar upp tre icke-marxistiska klassifikationssystem (SAB-systemet, ett system vid universitetsbiblioteket i Gdansk, Polen och DDC) och tre system som använts i länder som har eller haft en marxistisk-leninistisk samhällsstruktur (ett klassifikationssystem från forna Östtyskland, ett system vid China Shanghai Eastern Normal University och ett från Polen, Poland Ars. Polona State Co-ordinator for the libraries acquisition) för att exemplifiera hur samhällets värderingar tar sig direkt uttryck i klassifikationssystemen.³²

Dessa tre texter talar i huvudsak om influenser i och samhällets påverkan på klassifikationssystem. Några av de följande texterna nämner också detta, men det är inte deras huvudsakliga innehåll, snarare behandlar de det kinesiska biblioteksväsendet, dess

---

³⁰ Hansson 1999, s. 31-32.

³¹ Studwell, Wu & Wang 1994.

³² Klasson 1996.

historiska utveckling, samt ger sakliga framställningar av några klassifikationssystem med en del personliga kommentarer till deras struktur och innehåll.

”*Kinesiska klassifikationssystem förr och nu*” av bergsingenjör (!) Einar Öhman³³ är ovanlig i sitt slag i det här sammanhanget eftersom det är en helt igenom svensk text. Artikeln är i huvudsak en historisk tillbakablick över det kinesiska biblioteksväsendet och en lättillgänglig introduktion till ämnet kinesisk klassifikation. Eftersom den är så pass gammal, den är skriven 1977, så saknar den dock information om senare tiders utveckling. Även ”*The development and use of the Chinese classification system*” av Hong-Ying Liu-Lengyel ger en historisk tillbakablick över det kinesiska biblioteksväsendet. Detta är en objektiv studie som syftar till att besvara frågorna; hur utvecklades det kinesiska klassifikationssystemet (CLC), vilka problem möter man på när man använder systemet och vilka fördelar kan man vinna av att använda och/eller känna till systemet?³⁴ Två mycket bra och lättillgängliga böcker om kinesisk bibliotekshistoria är John Barclays ”*The seventy-year ebb and flow of Chinese library and information services: May 4, 1919 to the late 1980s*”³⁵ och Sharon Chien Lins ”*Libraries and librarianship in China*”³⁶. Dessa båda ger en överskådlig och samtidigt detaljerad bild av det kinesiska biblioteksväsendets utveckling parallellt med det kinesiska samhällets dito. Barclays bok har sin utgångspunkt i upproret den 4 maj 1919 och undersöker därmed framför allt de kommunistiska idéernas påverkan på den kinesiska biblioteksvärlden, medan Lin återger bibliotekshistorien från de allra tidigaste spåren och fram till nutid. Tillsammans är dessa böcker en ypperlig ingång till kinesisk klassifikation och kinesisk bibliotekshistoria.

Xiaochun Liu (ansluten till Department of Library & Information Science på Hunan Medical University i Kina) beskriver i ”*The standardization of Chinese Library Classification*” arbetet med att utarbeta en standardiserad version av CLC, och ger likaså en historisk tillbakablick. En del av artikeln behandlar automatisering och networking, men det huvudsakliga innehållet är ägnat fördelarna med ett nationellt klassifikationssystem, och författarens egna åsikter till varför just CLC borde passa som sådant.³⁷ En annan text om CLC är den mycket innehållsrika ”*Classification for Chinese Libraries (CCL): Histories, accomplishments, problems and its comparisons*” av Wenxian Zhang som ger en mycket utförlig beskrivning av det kinesiska biblioteksväsendets utveckling och av CLC – som Zhang kallar CCL. Artikeln är från 2003 och informationen är därför uppdaterad; bl.a. beskrivs alla revideringar av CLC t.o.m. den fjärde och senaste upplagan. Zhang gör även en jämförelse av CLC och LCC och resonerar kring huruvida CLC är influerat av det amerikanska klassifikationssystemet.³⁸ ”*An introduction to thesauri and classification in China*” av Lei Zeng är en kort och deskriptiv presentation av tre olika klassifikationssystem, LCPUC, LCCAS och CLC. Artikeln beskriver även kinesiska tesaurer, något som jag tyvärr inte har utrymme att ta med i den här uppsatsen.³⁹

---

³³ Öhman 1977.

³⁴ Liu-Lengyel 1987, s. 47.

³⁵ Barclay 1995.

³⁶ Lin 1998.

³⁷ Liu 1993.

³⁸ Zhang 2003.

³⁹ Zeng 1986.

Artikeln ”*Chinese libraries during and after the Cultural Revolution*” av Lee-hsia Hsu Ting (professor i library science vid Western Illinois University) har jag redan nämnt i avsnitt 1.5.1. Den här texten är mycket personlig i sitt uttryck eftersom den huvudsakligen bygger på information som författaren tillskansade sig under besök på olika bibliotek i Kina 1978. Den ger en återblick på Kinas bibliotekshistoria före, under och efter kulturrevolutionen och återger bl.a. flera bibliotekariers berättelser om vad de var med om under kulturrevolutionen.⁴⁰ En annan artikel som också tar upp en historisk händelses påverkan på kinesiskt biblioteksväsen är Cheng Huanwens ”*The effect of the Cold War on librarianship in China*”, som beskriver det kalla krigets påverkan på biblioteken i Kina. Denna text är främst en redogörelse för hur olika idéer, olika länder och olika ideologier under olika perioder av 1900-talet påverkat det kinesiska biblioteksväsendet. Huanwen är av åsikten att biblioteksväsendet är en ofrånkomlig produkt av social utveckling, att biblioteksväsendet därför är tvunget att påverkas av samhället och att det kalla kriget är de bästa exemplet på det.⁴¹ Huanwen tar därmed upp samma tema som Joacim Hansson, William E. Studwell, Hong Wu och Rui Wang och Maj Klasson.

2.2 Kinesisk filosofi

Filosofi har under århundraden och årtusenden influerat tänkandet och levnadssättet i Kina. Filosofin försöker förklara något om verkligheten, vetenskapen, människan, och naturen och därför anser jag att det är intressant att undersöka ett par av de stora filosofiska riktningarna i Kinas historia. Det är också intressant för att bättre förstå de ideologier som kan ha påverkat utformningen av klassifikationssystemen eftersom dessa i sin tur kan vara influerade av de gamla filosofierna. Eftersom klassifikationssystem skall organisera kunskap är det av vikt att försöka förstå hur filosofin sett på kunskapen, måhända återspeglas de gamla filosofiska värderingarna i klassifikationssystemen. Kring detta kommer jag självklart resonera mer i analysen och diskussionen.

Mycket i det här kapitlet har jag hämtat från Hans Granqvists bok ”*Filosofi i Kina*” från 2000 som på ett lättbegripligt men samtidigt reflekterande sätt tar upp olika filosofier och tankesätt i Kinas historia. Granqvist är dock inte den enda jag refererar till, en annan bok som varit till stor hjälp är Kaj och Claude Björks ”*Kinas väg*”.

*

Några centrala ledmotiv inom kinesisk filosofi är *yinyang* och *wuxing*. *Yin* och *yang* representerar motsatser; *yin* stod ursprungligen för mörker och *yang* för solsken. Dessa två är kosmiska krafter som hela tiden agerar i växelverkan och genom denna uppkommer alla företeelser i universum. Alla mänskliga områden, alla vetenskaper, styrs av dessa krafter.⁴² *Wuxing* är de fem faserna, även kallade de fem elementen, eller de fem aktiviteterna. *Yinyang*-teorin är kopplad till faserna som är; metall, trä, vatten, eld och jord. Dessa bör inte uppfattas som statiska, utan är kopplade till rörelse, de är dynamiska och påverkar varandra ömsesidigt.⁴³

---

⁴⁰ Ting 1981.

⁴¹ Huanwen 2001, s. 49.

⁴² Granqvist 2000, s. 138-139.

⁴³ Granqvist 2000, s. 139.

Femtalet är återkommande i kinesisk filosofi som symbol för fullkomlighet. Förutom de fem faserna återfinns femtalet bl.a. i den kinesiska flaggan (som antogs 1949) och som består av en stor femuddig stjärna som symboliserar kommunistpartiets ledarskap och fyra mindre stjärnor som står för arbetare, bönder, småborgare och ”patriotiska kapitalister”.⁴⁴

Några av de största och mest inflytelserika kinesiska filosofierna, som även uppnått religiös status, är daoismen och konfucianismen. Jag skall i följande avsnitt återberätta vilka deras grundtankar och -principer är.

2.2.1 Daoismen

Daoismen är den största filosofiska läran, den enda ”högre religion” som uppstått i Kina⁴⁵ och den ”mest kinesiska”.⁴⁶ Grundprincipen är tron på en Väg och en Sanning i mänskligt liv, i tingen och i världen. *Dao* betyder Vägen och det centrala verket inom daoismen, som också blev ett slags ”rättesnöre” under Han-dynastin, är ”*Dao de jing*” (”*Boken om Vägen och Dygden*”).⁴⁷ Verket har tillskrivits mästaren Laozi.⁴⁸ När boken skrevs är omtvistat men man vet ändå med säkerhet att den studerades under ett par årtusenden som det främsta uttrycket för den daoistiska åskådningen. Troligen är det däremot så att de idéer som daoismen har, har vuxit fram under långa tider, med början långt innan boken skrevs.⁴⁹

Vägen, är enligt daoismen det som finns i allt, Dao är himlen, ett naturtillstånd och det mest ursprungliga.⁵⁰ Granqvist refererar till en person vid namn Ren Jiyu som tolkar detta som att daoismens mening är att människan skall följa naturens lagar och inte de som övermakten fastställer.⁵¹

Daoismens lära baseras på yin och yang och genom dessa krafters växelverkan uppstår de fem faserna eller elementen, som i sin tur kopplas ihop med de fem färgerna rött, gult, blått, vitt och svart.

Wuwei är ett annat centralt begrepp inom daoismen och betyder ”icke-handlandet”. Det innebär dock inte lathet utan tvärtom att allting blir gjort. I ”*Dao de jing*” förespråkas enkelheten; Laozi var kritiskt mot den rådande ordningen och mot allt konstlat, han menade att med kunskapen kom hyckleri, men han var även kritisk mot krig och bestraffningar som enligt honom var alltför destruktiva metoder. Laozi menade att människans fel är att hon fastnar i världsliga ting och samhällets moralregler. Istället förespråkade han spontanitet.⁵² Här gör Granqvist en liten notering om att Laozi tycks förespråka okunnighet och tomhet eftersom denne menade att spädbarnsåldern är den bästa åldern, då ingenting ännu hunnit förstöra den medfödda impulsiviteten hos

---

⁴⁴ Konow 2005.

⁴⁵ Konow 2005.

⁴⁶ Granqvist 2000, s. 109.

⁴⁷ Lidin 2005.

⁴⁸ Hans Granqvist ifrågasätter däremot detta. Han nämner bl.a. att forskare är oense kring Laozis eventuella existens; att det finns flera bud på när han levde och verkade – och om han överhuvudtaget funnits till... Granqvist 2000, s. 110-113.

⁴⁹ Björk & Björk 1997, s. 44.

⁵⁰ Granqvist 2000, s. 116.

⁵¹ Granqvist 2000, s. 117.

⁵² Granqvist 2000, s. 114-115.

barnet.⁵³ Denna tanke återkommer när Granqvist citerar en annan stor daoistisk filosof, Zhuangzi, som menade att fred kommer råda i världen om människan inte har några egna åsikter och inte står ut i mängden.⁵⁴

”*Dao de jing*” kan ses som kritik mot konfucianismen, som i sitt tidiga stadium strävade efter att organisera samhället, medan daoismen snarare förespråkade att människan skulle dra sig undan samhällsbråket. Enkelhet, ensamhet, oberoende. Det är några av de ord som passar att beskriva daoismens lära.⁵⁵

Enligt Granqvist har dock daoismen ofta misstolkats i både kinesiska och västerländska redogörelser när dessa menar att den enbart förespråkar lätthet, poesi, naturkärlek o.s.v. Granqvist framhäver det faktum att daoismen även var ”starkt magisk, vetenskaplig, demokratisk och politiskt revolutionär”. Daoisterna riktade stark kritik mot det feudala systemet, men denna politiska inställning har i många fall missförstått eller förbisetts, menar Granqvist.⁵⁶ Peter Bryder skriver i en artikel i *Nationalencyklopedin* att ”...daoismen har politiskt sett haft stor betydelse. Daoistiska – ofta hemliga – sekter har deltagit i många uppror genom Kinas historia. ’De röda ögonbrynen’ störtade Wang Mang 23 e.Kr., ’De gula turbanerna’ höll på att erövra hela Kina 184 e.Kr., och även Boxarupproret leddes av daoister”⁵⁷ och Kaj och Claude Björk anser (som jag redan berört) i ”*Kinas väg*”, att daoismens betydelse för politiskt tänkande förtjänar att uppmärksammas⁵⁸

I gamla berättelser kan man läsa om hur konfucianer och daoister kämpade om de kejsrerliga hovens förtroende och gunst. Förmodligen fanns det två typer av daoism, menar Björk & Björk, varav den ena är den världsfrånvända naturfilosofin, och den andra en filosofi som gjorde anspråk på att ha vetenskapliga kunskaper, som att framställa livselixir för evigt liv, alltså en starkt magiskt sida som troligtvis tilltalade härskarna. På grund av det har daoismen ibland tolkats som en föregångare för ett vetenskapligt betraktelsesätt, och att daoismen genom intresset för att studera naturen utgör grunden för all naturvetenskap.⁵⁹ Daoisterna sökte Dao i naturen genom observationer och experiment. De arbetade gärna manuellt, framför allt sysslade många daoister med alkemi och på så vis lades grunden till kemi. Att smutsa ned händerna ville däremot inte de intellektuella konfucianerna göra.⁶⁰

*

Legalismen är en filosofisk riktning som jag inte studerar närmare i den här uppsatsen, men som jag ändå anser vara värd att nämna i sammanhanget. Legalisterna utgjorde den mest radikala av de gamla kinesiska filosofierna. De avvisade konfucianernas religiösa principer och var istället intresserade av makt, politisk kontroll genom stränga lagar och av att bygga upp en stark krigsmakt och ett välorganiserat jordbruk. Legalisternas syn på människan var att hon av naturen var ond och därför måste tyglas. Vissa har ibland hävdade att maoismen därför var en återgång till legalisternas ritning, medan andra

---

⁵³ Granqvist 2000, s. 115.

⁵⁴ Granqvist 2000, s. 126.

⁵⁵ Björk & Björk 1997, s. 45.

⁵⁶ Granqvist 2000, s. 122.

⁵⁷ Bryder 2005.

⁵⁸ Björk & Björk 1997, s. 47.

⁵⁹ Björk & Björk 1997, s. 46.

⁶⁰ Granqvist 2000, s. 122.

hävdar att så var inte fallet. Han Feizi hette den store filosofen inom legalismen och hans skrift som i huvudsak rör praktiska frågor råder även människorna att följa naturen. Detta var ett direkt lån från daoismen och, märkligt nog, kan daoismen skönjas i legalismens filosofi, trots att daoisterna förespråkade fredlighet och legalisterna var mer intresserad av krig och makt. Det daoistiska begreppet wuwei återkom hos legalisterna genom att härskaren enligt Han Feizi inte skulle behöva göra någonting. Härskaren skulle ha total kontroll och vara ständigt misstänksam mot alla. Under honom skulle då allt fungera som ett välsmort maskineri och han själv skulle inte behöva göra någonting. Hans Granqvist framhäver en tydlig skillnad mellan daoismen, konfucianismen och legalismen; daoisterna var emot lagar och straff eftersom de bara gjorde att brottsligheten växte, enligt konfucianerna kom dygden före straff och legalisterna satte straff före dygd.⁶¹ Jag studerar alltså inte legalismen närmare än så i det här arbetet, men jag tycker den är intressant att nämna i sammanhanget eftersom den underligt nog uppvisar likheter med både daoismen och maoismen.

2.2.2 Konfucianismen

Konfucius (Kong Fuzi – mästaren Kong⁶²) hette grundgestalten inom konfucianismen. Inom detta tankesätt är familjen central och familjens roller står modell för de sociala rollerna. Konfucius talade om *de fem naturliga banden*; det mellan undersåten och fursten, mellan sonen och fadern, mellan hustrun och hennes make, mellan den yngre och den äldre brodern och bandet mellan den yngre och den äldre vännen. Dessa band, eller relationer, är hierarkiska i sin uppbyggnad, på så sätt att t.ex. en undersåte skall lyda sin furste.⁶³

Människan är enligt konfucianismen av naturen jämlik, d.v.s. alla har möjlighet att uppnå samma moraliska insikt och visdom. Konfucius kallade detta för *självförädling*. Han talade också om hänsyn och förespråkade *den gyllene regeln* enligt vilken man skall bemöta andra med samma omtanke som man själv vill bli bemött med. Så även om de fem naturliga banden förespråkar att en undersåte skall lyda sin furste, så menar konfucianismen att en furste skall visa hänsyn och förståelse gentemot sin undersåte och framför allt föregå som ett gott exempel; hellre än att styra folket med lagar och straff bör en härskare styra med en moralisk kraft.⁶⁴

Etik och *moral* är två viktiga dygder för konfucianismen och genom införskaffande av kunskap kan felaktiga handlingar undvikas.⁶⁵ Tanken om utbildningens nytta, noterar Granqvist, var dessutom något som omedvetet återkom i maoismen och som yttrades med kulturrevolutionen.⁶⁶

Konfucianismen var som ”intellektuell ortodoxi” länge ett ideologiskt redskap för kejsardömet för att undertrycka opposition mot centralmakten, skriver Torbjörn Lodén i ett avsnitt i Nationalencyklopedin.⁶⁷ Konfucius kom att betraktas närmast som en gud århundradet f. Kr. och konfucianismen kunde med all rätt kallas för religion, men

---

⁶¹ Granqvist 2000, s. 96-104.

⁶² Björk & Björk 1997, s. 41.

⁶³ Granqvist 2000, s. 36.

⁶⁴ Granqvist 2000, s. 47.

⁶⁵ Granqvist 2000, s. 42-43.

⁶⁶ Granqvist 2000, s. 43.

⁶⁷ Lodén 2005.

konfucianismen omvandlades till statsreligion efter kejsardömets bildande 221 f. Kr. i vilken kejsaren uppfattades som folkets överstepräst och uppträdde vid ceremonier som Kejsaren över Allt Under Himlen.⁶⁸ Efter kejsardömets fall riktades stor kritik mot konfucianismen, många menade att den var ett hinder för modernisering av samhället. Andra menade tvärtom att konfucianska ideal, som t.ex. moraliskt och intellektuellt självförverkligande, kunde förverkligas genom demokrati och mot slutet av 1900-talet tilldelades Konfucius en ”märkligt kapitalistisk helgongloria” tack vare det ekonomiska uppsvinget i områden där konfucianismen var starkt; t.ex. i Singapore och Taiwan. Granqvist menar dock bestämt att såväl kritikerna som hyllarna har fel.⁶⁹

Konfucianismen kom med tiden att bli allt mer omärkbar därför att den var så självklar i samhället och för att åter ta plats i människors medvetande uppstod *neokonfucianismen*.⁷⁰ Denna vidareutveckling av konfucianismen hämtade sina idéer från daoismen och buddhismen.⁷¹ Koncentrationen låg inom denna filosofiska riktning på sociala och politiska frågor och bidrog därigenom till skiftet till reformrörelse på slutet av 1800-talet som i sin tur ledde vidare till maoismen.⁷² Kring sekelskiftet 1900 började den västerländska filosofin göra intåg eftersom de kinesiska filosoferna anade att det traditionella kinesiska tänkandet satte stopp för utvecklingen. Det blev sedermera marxismen som blev den stora filosofin i Kina kring 1900-talets mitt, samtidigt som den traditionella kinesiska filosofin också influerade den kinesiska kommunismen; enligt Granqvist finns det stora likheter mellan maoismen (som är en kinesisk form av marxism-leninism) och konfucianismen såsom den framstod under Ming- och Qingdynastierna. Likheterna yttrar sig bl.a. i att såväl maoismen som konfucianismen anser det vara viktigare att vara trogen läran än att ha specialkunskaper. Men det finns även uppenbara skillnader mellan de båda lärorerna; medan konfucianismen söker efter den gyllene medelvägen och kompromissen så finns enligt maoismen endast ytterligheter, den är hotfull och djärv – för att nå seger krävs strid. Konfucianismen och maoismen skiljer sig också åt i familjesynen där den förra ser familjen som en grund i samhället medan familjen för maoismen snarare försvårar skapandet av ett klassmedvetande.⁷³

---

⁶⁸ Granqvist 2000, s. 54.

⁶⁹ Granqvist 2000, s. 36.

⁷⁰ Granqvist 2000, s. 207.

⁷¹ Granqvist 2000, s. 221.

⁷² Granqvist 2000, s. 218.

⁷³ Granqvist 2000, s. 218-221.

2.3 Politisk ideologi

Efter det kinesiska kejsardömets fall trädde kommunismen fram som ett medel för Kina att bli en stark nationalstat bland andra nationalstater och lyftas ur internationell förnedring. Marxismen erbjöd två dimensioner; en social och en materiell, som synliggjorde de krafter som bidrog till ekonomisk utsugning och som gav en förklaring till varför Kina hamnat på efterkälken i moderniseringen. Enligt en marxistisk uttolkning tyckte sig kineser kunna se att Kina trots allt styrdes av samma historiska lagar som de välutvecklade länderna i väst.⁷⁴

Under Mao Zedongs ledarskap utvecklades en ideologi som kommit att kallas *maoismen*, eller egentligen *Mao Zedongs tänkande*, en egen kommunism som skilde sig något från marxismen som Kina tillägnat sig från början. I den här uppsatsen nämner jag kommunism, marxism (marxism-leninism) och maoism gång på gång. I det här avsnittet vill jag beskriva vilka maoismens värderingar är.

För att få en övergripande bild av olika kommunistiska grenar och vad som skiljer dem åt tar jag avstamp i en ordbok. Där beskrivs *kommunism* som; ”En revolutionär politisk ideologi som förespråkar (och förutsäger) ett klasslöst samhälle och gemensamt ägande av produktionsmedlen.”⁷⁵ *Marxism* beskrivs som; ”En socialistisk politisk lära som ser kampen mellan egendomslösa och egendomsägande samhällsklasser som historiens främsta drivkraft och som slutresultat förutser ett klasslöst samhälle.”⁷⁶ Och *marxism-leninism* förklaras som; ”En marxistisk kommunistisk lära som hävdar att revolutionen måste genomföras under ledning av en liten, medveten del av arbetarklassen.”⁷⁷ Jag lägger däremot ingen vikt vid skillnaderna mellan dessa kommunistiska variationer eftersom jag inte anser att det har någon betydelse för uppsatsen.

2.3.1 Mao Zedongs tänkande/maoismen

Under 1890-talet fanns många tänkare som var rädda för att den traditionella filosofin var ett hinder för politisk och materiell utveckling och de ansåg att filosofin istället borde få en praktisk tillämpning i politiska reformer.⁷⁸ Ur denna reformrörelse växte maoismen fram, den inhemska kinesiska kommunismen som i ordboken beskrivs som: ”En kommunistisk lära som framhäver bondeklassens revolutionära kraft.”⁷⁹ I Dagens Nyheter kan man den fjärde mars 2005 läsa en artikel som beskriver det moderna Kina några år in på 2000-talet, ett land som de senare åren blivit ”mer kapitalistiskt än USA”, men där en nyuppväckt Maokult lever i allra högsta grad. Artikelförfattaren har besökt Maos hemby Shaosan dit turister kommer i massor och där invånarna respektfullt hyllar Mao som en stor ledare och en lyckobringande gudomlighet, och som anses vara ”bättre död än levande”. Enligt artikeln är Mao Zedongs tänkande än idag, i högtidstalen, en statsideologi i Kina, liksom det var under hans levnad.⁸⁰

---

⁷⁴ Lodén 1998, s. 15-16.

⁷⁵ Svensk ordbok 1999.

⁷⁶ Svensk ordbok 1999.

⁷⁷ Svensk ordbok 1999.

⁷⁸ Granqvist 2000, s. 218.

⁷⁹ Svensk ordbok 1999.

⁸⁰ Petersson 2005, s. 20.

Maoismen var under Maos ledarskap alltså en statsideologi, precis som konfucianismen hade varit under kejsardömet, och som jag nämnt tidigare så finns det vissa likheter mellan de båda lärorerna. Utöver de jag redan nämnt sades såväl konfucianismen som maoismen vara tillämpliga på alla aktiviteter, enligt båda är det viktigare att erkänna sig till grundsynen än att ha specialkunskaper (Mao uttryckte det som att det var bättre att vara röd än expert⁸¹) och enligt båda ideologierna finns en distinkt skillnad mellan det evigt sanna och det som människor uppfattar med sina sinnen.⁸² Inom båda riktningarna talades det också gärna om värdet av en puritansk livsstil, men enligt Hans Granqvist levde varken konfucianer eller maoister som de lärde.⁸³

En marxistisk encyklopedi på Internet ger en introducerande inblick i maoismens teori; den uppstod som kritik mot Sovjetunionen och mot ett flertal (enligt Mao) misstag som Stalin begått. Maoismen består enligt denna encyklopedi av fem stora komponenter. Dessa är; gerillakrigföring/folkets krig, en ny demokrati, motsättning som det viktigaste karaktärsdraget i samhället, kulturell revolution samt teorin om tre världar.⁸⁴ Vad gällde motsättningarna menade Mao att det var mer giltigt att ”ett delar sig i två” än att ”två förenas och blir ett”. Denna trossats var forskare tvungna att utgå ifrån.⁸⁵

Bildandet av en folkrepublik innebar upprättelse för Kina, en upprättelse som åstadkommit med kommunismens hjälp. Enligt Mao hade det kinesiska folket rest sig. Kina var inte längre den semikoloniala, semifeodala stat som det reducerats till under 1800-talet. Att då en ideologisk lära utgjorde grunden för det pånyttfödda landet var inte konstigare än att konfucianismen utgjort detsamma i kejsardömet. Marxismen-leninismen utgjorde ett slags allomfattande sanning medan maoismen framför allt utgjorde praktiken av denna, på kinesiska förhållanden.⁸⁶ Under kulturrevolutionen ansågs däremot maoismen som den universella, som alltings sanning.⁸⁷

Torbjörn Lodén beskriver maoismen i sin bok ”*Från Mao till Mammon*” som en inom alla ämnen genomgripande, ”totalitär ideologisk ortodox” som han ger ett antal karaktäristiska drag; alla områden, all mänsklig verksamhet, från vetenskaplig forskning till konst och litteratur och till relationer och vänskap mellan människor skall bedrivas utifrån de teser/sanningar som maoismen ställer upp. (För författare innebar detta att de tvingades att skildra världen så som maoismen definierade den och att ett verk alltid skulle gestalta motsättningen mellan en hjälte och en klassfiende.) Den sanna verkligheten kan enligt maoismen endast skönjas genom ideologiska studier medan det människor ser med sina egna sinnen förringas som en ”fenomenvärld”. Maoismen definierar de korrekta frågorna och de korrekta ståndpunkter i desamma. Forskningsresultat skall värderas med maoismens hjälp. Samhällsutvecklingen, som maoismen beskriver den, är för alla samhällen från primitiv kommunism, till slavsamhälle, feodalism och kapitalism, till socialism och till sist till kommunism, där klasskampen är motorn i utvecklingen. Enligt maoismens syn är filosofin indelad i materialistiska och idealistiska idéer, där de materialistiska är de sanna. Ytterligare ett karaktärsdrag som Lodén ger maoismen är att den är kodifierad i texter skrivna av

---

⁸¹ Granqvist 2000, s. 221.

⁸² Lodén 1998, s. 30-31.

⁸³ Granqvist 2000, s. 221.

⁸⁴ Bismo i *Encyclopedia of Marxism*.

⁸⁵ Lodén 1998, s. 22.

⁸⁶ Lodén 1998, s. 19.

⁸⁷ Lodén 1998, s. 22.

Marx, Engels, Lenin, Stalin och Mao, att dessa texter tolkades av ett flertal intellektuella i partitoppen, och att den därför hade en maktpolitisk betydelse. Förutom texterna var Maos ord vägledande, de citerades likt bibeltexter och utgjorde direktiv som alla skulle följa. Riktlinjerna var ofta motsägelsefulla men fick ändå inte kritiseras eller ifrågasättas. Mao lyftes fram som en gudomlighet. Ett annat typiskt karaktärsdrag för maoismen är masskampanjerna som användes för att indoktrinera massorna med ideologins budskap. I kampanjerna ingick att människor skulle läsa och diskutera politiska texter. Maoismen innebar under Maos tid även att språket anpassades till ideologiskt korrekt. Ord och formuleringar skulle vara regelrätta. Klasskampen är central inom maoismen, som tillsammans med en kommunistisk enpartidiktatur borgade för ett starkt Kina.⁸⁸

En annan av huvudriktningarna inom maoismen kallas för voluntarism och innebär att människan inte får reduceras till ett objekt inför de historiska lagarna utan att man skall se till hennes förmåga att med egen kraft kan förändra sina villkor. Voluntarismen fick praktiska politiska uttryck i kampanjer som ”Det stora språnget” på grund av vilken omkring 20 miljoner dog.⁸⁹

Den västerländska kulturen ansågs under Mao Zedongs ledarskap som kapitalistisk och dekadent och den västerländska idédebatten var därför otillgänglig för vanliga människor.⁹⁰

2.4 Kinesisk bibliotekshistoria

Den kinesiska litteraturen har existerat i nästan tretusen år som man känner till det. En del forskare menar till och med att s.k. orakelben med förteckningar över Shang-dynastin, som regerade drygt tusen år före västerländsk tideräkning, utgjorde en del av den tidens statsarkiv där även böcker av trä och bambu förvarades. Det finns dock inga bevis för denna tes eftersom allt sådant eventuellt material nöts ut av tidens tand och försvunnit för länge sedan. Det är i alla fall troligt att det långt före vår tideräkning fanns arkiv och berömda privatbibliotek i Kina.⁹¹ Enligt Sharon Chien Lin var daoismens grundare Laozi den mest kände vårdaren av det kejsarliga biblioteket under Zhou-dynastin och ansvarig för Himmelens arkiv vari statliga originaldokument bevarades.⁹² Böcker har alltid skattats högt i Kina och de tidigaste ansträngningarna till att klassificera litteratur gjordes år 26 f. Kr. Då liksom i fortsättningen var organiserandet av litteratur en reflektion av den styrande makten, menar artikelförfattarna Studwell, Wu & Wang.⁹³

En kort period under 200-talet f. Kr. regerade Qin-dynastin (även omnämnt som Ch'in i vissa källor) vars förste kejsare, mest känd för att ha låtit bygga den kinesiska muren, lät hålla bokbränder för att på det sättet trycka ner adeln. Det var framför allt gamla konfucianska skrifter som förstördes eftersom de ansågs utgöra det ideologiska

---

⁸⁸ Lodén 1998, s. 20-27.

⁸⁹ Granqvist 2000, s. 219.

⁹⁰ Lodén 1998, s. 104.

⁹¹ Öhman 1977, s. 67.

⁹² Lin 1998, s. 1.

⁹³ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 61-62.

underlaget till feodalsystemet.⁹⁴ Lärda som protesterade mot bokbrännandet beordrades att begravas levande.⁹⁵ Feodalsamhället fick ett slut i och med Qin-dynastin, under vilken de sju feodalstaterna som tidigare krigat mot varandra förenades, och ett enat skriftspråk skapades.⁹⁶ De allra tidigaste klassifikationssystemen uppstod kring den här tiden och var indelade i fyra huvudklasser, s.k. *sibu*-system (*si* = fyra).⁹⁷

Under Han-dynastin som följde efter Qin-dynastins fall etablerades nya bibliotek. I det kejsrerliga biblioteket hölls böcker som klarat sig undan Qin-dynastins bokbål och till dessa fick lärda tillgång. Behovet av ett nytt klassifikationssystem växte i takt med boksamlingen.⁹⁸ Den konfucianske lärde Liu Xiang och dennes son Liu Xin fick i uppdrag av kejsaren Han Cheng Di att skapa ett klassifikationssystem och de upprättade *Qi Lue* (*Seven epitomes*). Det var ett sjudelat system i följande grupper: 1) Allmänt; 2) Konfucianska klassiker; 3) Filosofi (där konfucianismen intog den högsta positionen); 4) Poesi; 5) Militärvetenskap; 6) Vetenskap och ockultism; och 7) Medicin.⁹⁹ Hong-Ying Liu-Lengyel nämner också detta system i sin artikel "*The development and use of the Chinese classification system*" men ger där något annorlunda/utökade namn på några av kategorierna: 2) 6 klassiker; 3) Filosofi, politik och juridik; 4) Litterära verk; och 7) Medicin, ockultism och behandling.¹⁰⁰ Far och son Liu skrev även en kort introduktion till varje bok de klassificerade och denna metod blev sedermera en standard för klassifikation, katalogisering och textkritik i Kina.¹⁰¹ Utöver de sju huvudgrupperna var systemet indelat i 38 klasser. Se-hänvisningar fanns, tillika ämnesord, skriver Sharon Chen Lin i boken "*Libraries and librarianship in China*". I de bibliografiska beskrivningarna ingick bl.a. information om författarna och om åsikterna som presenterades i verken, kritiska kommentarer till bokens tema och fakta, samt beskrivning av tankarnas ursprung och underliggande influenser.¹⁰²

Det sjudelade systemet blev med tiden oanvändbart och istället vidareutvecklades det fyrdelade *sibu*-systemet av Zeng Mo på 200-talet e. Kr. Det reviderades sedermera under den västra Jin-dynastin av Xun Xu och fick sin slutliga putsning av Li Chong under den östra Jin-dynastin som följde därefter. Systemets fyra huvudgrupper var till sist; 1) Klassiker; 2) Historia och blandat; 3) Filosofi, politik och juridik; och 4) Litteratur.¹⁰³ Konfucianismen intog fortfarande den viktigaste positionen även i detta system.¹⁰⁴ I slutet av 1700-talet upprättades en annoterad katalog utefter *sibu*-systemet innehållande tiotusentals volymer. Enligt en av mina källor bestod den av 36.275 volymer¹⁰⁵ medan en annan säger att den innehöll det dubbla; 79.337 volymer.¹⁰⁶ Varje volym var inbunden i en viss färg i enlighet med vilken huvudgrupp den tillhörde; grönt för *Klassiker* (till denna grupp hörde av Konfucius själv redigerade klassiker, men även språkvetenskap), rött för *Historia* (dynastisk historia, biografi m.m.), blått för *Filosofi*

---

⁹⁴ Öhman 1977, s. 68.

⁹⁵ Liu-Lengyel 1987, s. 48.

⁹⁶ Liu-Lengyel 1987, s. 48.

⁹⁷ Öhman 1977, s. 68.

⁹⁸ Liu-Lengyel 1987, s. 49.

⁹⁹ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 62.

¹⁰⁰ Liu-Lengyel 1987, s. 49.

¹⁰¹ Liu-Lengyel 1987, s. 49.

¹⁰² Lin 1998, s. 144.

¹⁰³ Liu-Lengyel 1987, s. 49-50.

¹⁰⁴ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 63.

¹⁰⁵ Öhman 1977, s. 68.

¹⁰⁶ Liu-Lengyel 1987, s. 50.

(en stor grupp innehållande det mesta såsom konfucianism, juridik, medicin, naturvetenskap, encyklopedier m.m.) och brunt för *Litteratur* (till största delen poesi). *Sibu*-systemet och andra traditionella kinesiska klassifikationssystem användes alltså inte bara för bokklassificering utan preciserade även ordningsföljden i antologier och uppslagsverk.¹⁰⁷ Ända in i modern tid användes sedan det fyrdelade systemet i stor skala. Även om vissa andra system skapades senare som till exempel Wang Jians klassifikationssystem i sju kategorier på 400-talet och Zeng Qiaos tolvdelade system på 1100-talet, så var dessa långt ifrån lika inflytelserika.¹⁰⁸ Fastän *sibu*-systemet och liknande fyrdelade system kan ha antagits vara någon form av standard så kvarstod faktum att de flesta klassifikationssystem var anpassade för ett visst bibliotek eller en viss boksamling och upprättade av olika lärda som tog influenser från skilda håll.¹⁰⁹

Efter Opiumkriget på 1840-talet blev det kinesiska samhället allt mer semifeodalt och semikolonialt. För att inte gå under totalt tyckte många kinesiska lärda att det bästa var att studera västerländsk teknik för att på så vis kunna slå sig fria från utländskt övertag. Därför översattes en mängd utländsk litteratur och i och med det växte behovet av nya och bättre klassifikationssystem. De gamla systemen var ”plötsligt” otillräckliga för att kunna täcka alla nya ämnesområden och skolor och bibliotek utvecklade sina egna varianter av klassifikationssystem anpassade till det lokala beståndet.¹¹⁰ Enligt Yan Xiao var det inte ovanligt att man på vissa bibliotek ordnade böckerna efter storleksordning och att denna tradition i vissa fall stod bi ända in på 1900-talet.¹¹¹

*

Sharon Chien Lin beskriver perioden fram till 1905 som tiden då bibliotek var till för *bokförvaring*. Det fanns under årtusenden kejsarliga bibliotek, som inte var till för folket, vari kejsarna tyckte det var mycket viktigt att samla och bevara gamla skrifter och under historiens gång genomfördes flera projekt att sammanföra samlingarna i kataloger som t.ex. den nämnda annoterade katalogen från 1700-talet samt andra kataloger som sammanställdes under bl.a. Song- och Ming-dynastierna. Förutom de statliga biblioteken fanns även en mängd privata bibliotek som var öppna för studerande, och detta säger Lin, är en tradition som håller i sig än idag. Även om de privata biblioteken under kejsartiden alltså inte var allmänna så var de publika i den meningen att lärda och studenter av olika social bakgrund hade tillgång till dem. Böckerna i såväl de statliga som privata biblioteken var främst värdefulla gamla skrifter och inte nya användbara böcker som skulle kunna rikta sig till alla sorters läsare.¹¹²

2.5 Kina och det kinesiska biblioteksväsendet under 1900-talet

I det här avsnittet delar jag in Kinas historia i fyra olika perioder i enlighet med artikeln ”*The effect of the Cold War on librarianship in China*” där artikelförfattaren, med utgångspunkt i det Kalla Kriget, delar Kinas moderna historia, med fokus på biblioteksutvecklingen, i: 1) tiden före 1949 då influenser kom från USA; 2) perioden

---

¹⁰⁷ Öhman 1977, s. 68.

¹⁰⁸ Zhang 2003, s. 3.

¹⁰⁹ Liu-Lengyel 1987, s. 47.

¹¹⁰ Liu-Lengyel 1987, s. 50.

¹¹¹ Xiao 1992, s. 10.

¹¹² Lin 1998, s. 1-4.

1949-1965 då influenser kom från Sovjetunionen; 3) perioden 1966-1976 då Kina segregerade sig från västvärlden och utvecklade sin egen kommunism; och 4) perioden 1977-1991 då Kina återigen knöt band med väst och influerades av de utvecklade länderna där.¹¹³

Jag nämner ändå en annan artikel som är unik i mitt material i och med att den tar upp S. R. Ranganathans facettprincip; Yan Xiao vid Shandongs universitet beskriver Ranganathans och Colon Classifications (CC) betydelse för klassifikationens utveckling i Kina i artikeln ”*Modern development of classification*”. Där är perioderna satta efter hur diskursen kring klassifikationsteori har utvecklats. Xiaos periodisering skiljer sig därför något från ovannämnda indelning. Utvecklingen delas i artikeln in i tre delar;

1. *Startperioden* mellan 1950-1970 då artiklar inom biblioteksvetenskap upphöjde de politiska fördomarna samt studerade balansen mellan det vetenskapliga och det pragmatiska och de logiska regler som relaterade till enumeration av klasser, underavdelningar o.s.v. I slutet av 50-talet översattes CC till kinesiska men på grund av starka traditionella influenser och den politiska utvecklingen så visades inget stort intresse för Ranganathans idéer.

2. *Utvecklingsperioden* mellan 1971-1977 då diskussionen kom igång igen kring nyttan av ett modernt och bättre klassifikationssystem. Denna diskussion satte fart efter att många bibliotek som varit stängda en längre tid under kulturrevolutionen återigen öppnades. Små avsteg började göras från de traditionella enumerativa systemen, bland annat tillkom generella och specifika listor med aspekter som kunde tillföras i notationen. Även om de flesta artiklar som publicerades under den här perioden handlade om CLC (Chinese Library Classification) började allt fler se fördelarna med de syntetiska arrangemang som CC erbjöd, bl.a. facetter.

3. *Den blomstrande perioden* från 1978 och framåt (artikeln publicerades 1992, min anm.) då det blev ett snabbt uppsving för facettprincipen och en mängd artiklar skrevs i ämnet. Forskare och andra experter accepterade till slut facettänkandet och var beredda att använda det i sitt arbete.¹¹⁴

2.5.1 Kina och västvärlden fram till 1949

1911 utbröt revolution i Kina och 1912 avskaffades kejsardömet och landet blev republik. Ny litteratur fördes in eller översattes, framför allt från väst. Det traditionella fyrdelade *sibu*-systemet var alltför otillräckligt för att klassificera den stora mängden ny, västerländsk litteratur och därmed började sökandet efter nya sätt och nya system att klassificera med.¹¹⁵ Man insåg att biblioteken var underutvecklade och man introducerade därför bibliotekspraktik från Europa, Japan och USA. Tyngden lades allt eftersom på den amerikanska praktiken och kring 1920 var detta det enda som tillämpades på kinesiska bibliotek.¹¹⁶

DDC fördes in av kristna missionärer i slutet av 1800-talet och började snart användas av universitetsbibliotek för att klassificera deras utländska samlingar.¹¹⁷ Systemet kom även i kinesiska översättningar; 1917 gav Shen Zurong och Hu Qingsheng ut den första

---

¹¹³ Huanwen 2001, s. 41.

¹¹⁴ Xiao 1992, s. 10-11.

¹¹⁵ Öhman 1977, s. 69.

¹¹⁶ Lin 1998, s. 5.

¹¹⁷ Zhang 2003, s. 3.

versionen av DDC modifierat för kinesiska bibliotek; *Fang Dewey Shi Jian Fen Lei Fa* och kort därefter publicerades ett flertal klassifikationssystem antingen baserade på Deweys decimalklassifikation, eller modifierade.¹¹⁸ De mest kända sådana var *Unified Library Classification Scheme for Materials in All Languages* (detta system lade till någon av symbolerna ”+”, ”++” och ”+-” för att inhysa den kinesiska litteraturen), *Du’s Book Classification*, *Chinese Classification Scheme* och *Chinese Decimal Classification and Relative Index*.¹¹⁹

Shen Zurong och Hu Qingsheng som publicerade den första modifierade versionen av DDC, hade skickats till USA 1914 för att studera biblioteksvetenskap med ekonomiskt stöd från en kvinna vid namn Mary Elizabeth Wood. Denna Wood kom till Kina i slutet av 1800-talet som missionär och jobbade där fram till sin död som lärare och bibliotekarie. Hon grundade Boone-biblioteket tillsammans med Shen Zurong, startade New Library Movement som kritiserade den feodala traditionen samt propagerade både för den amerikanska biblioteksmodellen och för grundandet av Library Association of China. Hon kallas därför för ”Queen of the Modern Library Movement in China”.¹²⁰ Ett så stort antal kineser åkte i början av 1900-talet över till USA för att studera att nästan alla biblioteksexperter i Kina till slut hade en examen från amerikanska biblioteksskolor.¹²¹ Två andra personer som också var starkt bidragande till utvecklingen mot det amerikanska var Liu Goujun och Du Dingyou som hade studerat vid universitetet i Wisconsin respektive universitetet på Filippinerna. De ägnade sina liv åt att introducera amerikansk biblioteksteori och –teknik i Kina.¹²²

Innan DDC började tillämpas i Kina 1909, hade man aldrig tidigare använt sig av siffror vid indelning i olika under- och överkategorier. Man insåg snart att de kinesiska skrivtecknen inte längre passade in i de moderna förhållandena.¹²³

De västerländska systemen visade sig med tiden vara alltför ”måttliga”, och liksom de traditionella systemen inte räckte till för västerländsk litteratur, räckte heller inte de västerländska systemen till för kinesisk litteratur. På vissa bibliotek användes till och med olika system; ett för västerländsk litteratur och ett för kinesisk. Det kunde även vara så att vissa bibliotek dessutom hade två olika system för kinesisk litteratur; ett traditionellt fyrdelat system för kinesiska klassiker och ett modernt system för ny kinesisk litteratur. Förutom DDC användes även LCC, Cutters expansiva klassifikation, Browns ämnesklassifikation och Brussels klassifikation. Sammanlagt användes omkring 20 olika klassifikationssystem när folkrepubliken Kina utropades 1949.¹²⁴ Cutters klassifikation och LCC använde, till skillnad från DDC, en notation bestående av latinska bokstäver vilket ansågs alltför nymodigt och därför fick dessa klassifikationssystem aldrig lika stor genomslagskraft till en början.¹²⁵

Situationen för bibliotek i Kina var som synes ansträngd; mängder av ny litteratur, nya ämnen och en mängd olika system att klassificera efter men inget som riktigt passade. Det måste minst sagt ha varit förvirrande för biblioteksanvändarna och säkerligen för

---

¹¹⁸ Zhang 2003, s. 4.

¹¹⁹ Lin 1998, s. 149.

¹²⁰ Huanwen 2001, s. 42.

¹²¹ Huanwen 2001, s. 43.

¹²² Huanwen 2001, s. 43.

¹²³ Liu-Lengyel 1987, s. 51.

¹²⁴ Lin 1998, s. 150.

¹²⁵ Zhang 2003, s. 4.

bibliotekarierna själva också. Allt fler insåg behovet av ett heltäckande och standardiserat, nationellt klassifikationssystem.

*

Sharon Chien Lin beskriver perioden från 1905, då det första öppna folkbiblioteket öppnades i Hunan-provinsen, fram till 1949 som perioden då biblioteken var till för *allmänheten*. En drastisk förändring inom utbildningen gjordes 1905 genom avskaffandet av det traditionella examenssystemet att testa de studerande i konfucianska klassiker. Istället etablerade ett modernt skolsystem. Efter 1905 öppnades en mängd provinsbibliotek och 1910 kungjordes den första bibliotekslagen. När republiken infördes 1912 satsades det kraftigt på utbildning. Staten insåg att folkbiblioteken borde vara till för hela folket, inte enbart för lärda vetenskapsmän och studerande. Därför grundades myndigheter för att under deras tillsyn öppna bibliotek i landets alla distrikt och provinser. Biblioteken delades upp i två kategorier; folkliga bibliotek som var till för allmänheten och de vanliga folkbiblioteken vars tonvikt låg på akademiskt material. Efter massutbildningsrörelsen 1920 vidareutvecklades biblioteken och ett modernt bibliotekssystem tog sin form där biblioteken bestod av folkbibliotek, folkliga bibliotek, högskole- och universitetsbibliotek och specialbibliotek. Tiden mellan 1927-1937 har kallats biblioteksrensens guldålder i Kina då antalet bibliotek expanderade med flera hundra procent och beståndet utökades med populära tidskrifter och böcker inom nya ämnen såsom modern vetenskap och teknik, utöver nyutgåvorna av äldre klassiker. 1925 fanns det 552 bibliotek, elva år senare var antalet drygt fyratusen och ett större fokus lades vid service till användarna. Efter den japanska invasionen förstördes och plundrades dock omkring tvåusen bibliotek och inbördeskriget mellan nationalisterna och kommunister, strax efter att kriget mot Japan var över, gick även det hårt åt biblioteken. Vissa bibliotek skickade mängder av böcker utomlands för att de skulle räddas undan förödelse. Library of Congress i USA fick bland andra ta emot försändelser från nationalbiblioteket i Beijing. Det dröjde ända till 1949 förrän biblioteksväsendet kunde återhämta sig.¹²⁶

2.5.2 Folkrepubliken Kina och Sovjetunionen

Folkrepubliken Kina utropades 1949 av KKP efter att kommunisterna besegrat nationalisterna i inbördeskriget. Dessutom hade andra världskriget nyss tagit slut (1939-1945) och det Kalla Kriget närmade sig vilket påverkade hela världen och även gjorde avtryck i Kina.¹²⁷ Förkunnandet av folkrepubliken blev en tydlig markör för förändringar i samhällsbilden, i det politiska klimatet och i samarbetet med omvärlden. På grund av den kommunistiska ideologi som då fick övertaget i Kina, där stor tyngd lades vid att förintna de feodala och kapitalistiska idéerna till fördel för de socialistiska, försökte USA med alla tänkbara medel tygla landet och få bort KKP från makten. Kina svarade med att bl.a. delta i ett motståndskrig mot USA. Dessa händelser gjorde att relationen mellan de båda staterna blev stridslystet och istället knöt KKP ett vänskapsband med sitt broderparti i Sovjetunionen. Kina ville inte låta sig bli en del i Sovjetunionens stora "socialistfamilj" men lät sig bistås med ekonomisk och teknisk assistans och som en följd av det antog det kinesiska biblioteksväsendet den sovjetiska modellen och övergav därmed de amerikanska influenserna.¹²⁸

---

¹²⁶ Lin 1998, s. 5-13.

¹²⁷ Huanwen 2001, s. 43.

¹²⁸ Huanwen 2001, s. 44.

Lenins uppfattning om bibliotek var att de skulle tjänstgöra som medel för åsiktspåverkan och utbildning för massorna, och denna syn kom att genomsyra det kinesiska biblioteksväsendet.¹²⁹ Majoriteten kineser kände inte till marxismen eller kommunismen och för att råda bot på det blev utbildning en viktig del i förverkligandet av de kommunistiska visionerna.¹³⁰ Den ideologiska omställningen var svår för många bibliotekarier som helt var tvingade att överge sina egna idéer och det de lärt sig, och börja om från början igen enligt ett helt annat synsätt.¹³¹ Förändringarna i biblioteksväsendet märktes bl.a. av genom att engelska publikationer inte längre köptes in utan biblioteken införskaffade istället stora mängder ryska publikationer. Sovjetunionen lät till och med inspektörer åka över till Kina för att se efter att biblioteken följde de sovjetiska idéerna.¹³²

Under 1950-talet skedde en rad stora förändringar inom biblioteksväsendet i Kina. Från högsta ledning sade man att biblioteken skulle sätta massornas behov i centrum och därför flyttades material ut till fälten och fabrikena, i så kallade mobila bibliotek, så att även arbetarna skulle kunna ta del av de kommunistiska idéerna. Den praktiska nyttan av materialet betraktades som högre än värdet av en litteraturskatt.¹³³ Antalet bibliotek växte markant; bland annat öppnades omkring tvåhundrausen små bybibliotek/läsrum och fackföreningsbibliotek, för att arbetare och bönder, som sällan kom till biblioteken annars, skulle få tillgång till böcker. Enligt sovjetisk förebild delades kinesiska bibliotek in i; folkbibliotek styrda av kulturministeriet, vetenskapsakademins bibliotek styrda av Kinesiska vetenskapsakademien och akademiska bibliotek styrda av ministeriet för högre utbildning. 1957 startades ett projekt för att samordna biblioteken där Beijing och Shanghai utnämndes till två stora bibliotekscentra och ytterligare nio städer (Wuhan, Shenyang, Kwangchow, Chengtu, Sian, Tientsin, Harbin, Lanchow och Nanking) skulle fungera som sekundära centra. Stora bibliotek fick i uppgift att hjälpa mindre, och många små bibliotek samarbetade med museer och andra kulturinstitutioner på orten. På vissa högskolor lät man yrkesutövande bibliotekarier utbilda andra i biblioteksvetenskap. Nationella bibliografier sammanställdes liksom centraliserad men begränsad katalogisering.¹³⁴

1963, i samband med Kubakrisen, bröts det vänskapliga bandet mellan Kina och Sovjetunionen tvärt; Kina anklagade Sovjetunionen för att ha bytt ideologisk ståndpunkt och gått från marxism-leninism till revisionism (en mindre radikal riktning, min anm.) och Sovjetunionen svarade med att låta alla sina experter återvända hem och tvingade Kina att omedelbart återbetala sina skulder. Därmed var det sovjetiska inflytandet i biblioteksväsendet till ända.¹³⁵

I och med att så stora mängder ny litteratur om de kommunistiska ideologierna fyllde biblioteken blev de befintliga sätten att klassificera otillräckliga och återigen växte behovet av nya system. De kommunistiska influenserna var genomträngande, många menade att klassifikation måste vara av ideologisk natur och att det borde göras utefter

---

¹²⁹ Ting 1981, s. 418.

¹³⁰ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 63.

¹³¹ Huanwen 2001, s. 44.

¹³² Huanwen 2001, s. 45.

¹³³ Barclay 1995, s. 30.

¹³⁴ Ting 1981, s. 419.

¹³⁵ Huanwen 2001, s. 45.

politiskt synsätt.¹³⁶ Trycket på biblioteken att antingen revidera sina befintliga klassifikationssystem och utöka dem med nya klasser, eller att skapa en ny nationell standard för klassifikation ökade.¹³⁷ 1950 påbörjades arbetet med att utarbeta ett standardiserat klassifikationssystem på initiativ av kulturministeriet.¹³⁸ Några av de mest kända klassifikationssystem som utarbetades under tiden från folkrepublikens bildande till splittringen med Sovjetunionen var; *Library Classification of the People's University of China* (1953), *Library Classification for Medium and Small Libraries* (1957), *Library Classification of the Chinese Academy of Sciences* (1958) och *Library Classification of Wuhan University* (1959).¹³⁹ Sammanlagt utarbetades fler än hundra olika klassifikationsscheman efter 1953 varav de flesta var generella och enumerativa med enstaka undantag.¹⁴⁰ Provinsbiblioteket i Shangdong publicerade *New Book Classification* med vilket böcker klassificerades efter ideologi. Till exempel delades världens länder in i kategorierna socialistiska respektive kapitalistiska. Detta var början på en tradition som flera andra klassifikationssystem anammade.¹⁴¹ Enligt John Barclay var all klassifikation före 1977 ett uttryck för politisk ideologi på den vetenskapliga och praktiska nyttans bekostnad.¹⁴²

2.5.3 Mao Zedong och kulturrevolutionen

Enligt Mao Zedong fanns enbart ett sätt att se på kunskapsorganisation;

What is knowledge? Ever since the beginning of human societies where different classes existed, there are only two kinds of knowledge. One is the knowledge of human's struggles for production gains, the other is the knowledge of class struggles. Natural sciences, social sciences are the crystallization of these two kinds of knowledge, and philosophy is the generalization and summation of natural and social knowledge. Is there any other knowledge? The answer is no.¹⁴³

Detta synsätt blev vägledande vid utarbetandet av klassifikationssystemen under 1950-, 60- och 70-talen. Hur det visade sig rent konkret tar jag upp i avsnittet ”Fem klassifikationssystem” och i analysen. I det här avsnittet skall jag däremot gå djupare in på vad som hände i Kina mellan 1966-1976 och hur kulturrevolutionen påverkade det kinesiska biblioteksväsendet.

1962 delegerade Mao Zedong mycket av sin makt till sin fru Chiang Ch'ing och därmed skärptes kontrollen av kulturella och intellektuella verksamheter. En häxjakt inleddes som fyra år senare blev till en massrörelse som for genom landet med rasande framfart. I spetsen för detta tioåriga terrorvälde var en grupp på fyra personer, däribland Chiang Ch'ing, som kallades ”De fyras gäng”.¹⁴⁴ Unga extremister tog till sig Maos budskap om den eviga klasskampen och förstörde allt i sin väg som inte antogs passande. Allt från ”den gamla civilisationen” skulle förstöras och förintas för att på så sätt förändra folkets åsikter från ett borgerligt och revisionärt tänkande, till ett revolutionärt. Chiang Ch'ing menade att tiden från den europeiska renässansen till kulturrevolutionen skulle

---

¹³⁶ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 63.

¹³⁷ Liu-Lengyel 1987, s. 51.

¹³⁸ Liu 1993, s. 43.

¹³⁹ Zhang 2003, s. 4.

¹⁴⁰ Lin 1998, s. 150.

¹⁴¹ Zhang 2003, s. 9.

¹⁴² Barclay 1995, s. 101.

¹⁴³ Citerat i Zhang 2003, s. 7.

¹⁴⁴ Ting 1983, s. 420.

vara helt tom, oskriven.¹⁴⁵ Kunskap ansågs vara någonting fult. På bibliotek skulle endast böcker med Marx, Lenins och Maos idéer få finnas. Alla böcker som kunde inspirera människor till eget tänkande förstördes. På så sätt menade man att en ny, foglig generation kunde växa upp med vilken ledaren kunde styra och ställa. Intellektuella fängslades, torterades och skickades till arbetsläger. Bibliotek stängdes periodvis. När de öppnades igen var det knappt någon som vågade besöka dem av rädsla för att stämplas som kriminella. Akademiska bibliotek anklagades för att vara centra för feodalism, kapitalism och revisionism samt för att hysa medlen för borgerligt tänkande. Unga radikala studenter som följde i Maos fotspår gick därför hårt åt dem. Eftersom det ansågs brottligt att inneha material som ansågs feodalistiskt, kapitalistiskt eller revisionistiskt försökte till och med vissa bibliotek förstöra sådant för att slippa bestraffning.¹⁴⁶ Kravet på att klassificera enligt kommunistisk syn gjorde att många bibliotek nästan fick ägna all sin tid åt att klassificera och klassificera om, allt eftersom kulturrevolutionen utvecklades.¹⁴⁷ Vid kulturrevolutionens slut hade antalet bibliotek i Kina minskat drastiskt. Exempelvis hade endast 32 procent av distrikten i landet kvar sina lokala bibliotek.¹⁴⁸

Kulturrevolutionen var en katastrof för kulturen. Biblioteksforskningen och biblioteksutbildningen blev stillastående och biblioteken blev till ideologiska slagfält.¹⁴⁹ Hans Granqvist, som jag tidigare refererade till i avsnittet om kinesisk filosofi, sammanfattar kulturrevolutionen och dess efterverkningar på ett smått underfundigt sätt:

Kulturrevolutionen ledde till stora mänskliga tragedier och miljoner kinesers brutala död, men slutligen fick den ett annat, historiskt och ideologiskt betydelsefullt offer: maoismen dog i praktiken redan innan Mao själv avled i september 1976.¹⁵⁰

*

Sharon Chien Lin kallar tiden från 1949 till 1976 som perioden då bibliotek var till för *politiska idéer*. Staten betonade bibliotekens funktion som ett redskap i klasskampen och som distributör av politisk propaganda. Under kulturrevolutionen räknades inte biblioteksvetenskap som en vetenskap längre. De politiska ledarna ansåg att biblioteken kunde klara sig utan utbildade varför bibliotekarieutbildningen kunde avskaffas. Dessa beslut fick negativa konsekvenser efter revolutionens slut, då en hel generation var förlorad som hade kunnat utbilda de yngre.¹⁵¹

2.5.4 Efter Maos död och kulturrevolutionens slut

När Mao Zedong avled och ”De fyras gäng” arresterades 1976 betydde det slutet på kulturrevolutionen. Kina trädde in i en ny era av större öppenhet gentemot omvärlden och återigen började man inom biblioteksväsendet knyta kontakter med väst och lät sig influeras därifrån i såväl teoretisk som teknisk mening. En av förgrundsgestalterna vad gällde återinförandet av västerländsk biblioteks- och klassifikationsteori var Liu Guojun, professor i biblioteksvetenskap vid Beijings universitet, som bl.a. översatte och

---

¹⁴⁵ Ting 1983, s. 420-421.

¹⁴⁶ Ting 1983, s. 421-422.

¹⁴⁷ Barclay 1995, s. 102.

¹⁴⁸ Ting 1983, s. 424.

¹⁴⁹ Huanwen 2001, s. 45.

¹⁵⁰ Granqvist 2000, s. 222.

¹⁵¹ Lin 1998, s. 13-17.

skrev en mängd artiklar vari han missionerade det västerländska.¹⁵² Även Yan Xiao nämner Liu som en viktig bidragare till återintroducerandet av västerländska klassifikationssystem i sin artikel ”*Modern development of classification*”. Liu publicerade bl.a. ”*On the present trend of western classification*” under det som Xiao kallar *Den blomstrande perioden* (1978-), där han går igenom alla de traditionella västerländska systemen såsom UDK, DDC m.fl. samt de resultat olika forskningsgrupper kommit fram till.¹⁵³ Liu gav redan på 1960-talet föreläsningar i västerländsk klassifikationsteori, han var bl.a. en av de första som introducerade Ranganathans klassifikationssystem,¹⁵⁴ och 1975 införde han även Library of Congress MARC-format i Kina.¹⁵⁵

1979 bildades China Society for Library Science och två år senare återinträdde Kina som medlem i IFLA (organisationen som Kina var med och grundade, men som man lämnade 1949 när KKP fick makten i landet). Under 1980-talet etablerade Kina kontakter med ett hundratal länder runt om i världen, och involverade sig i en mängd biblioteksprojekt tillsammans med dem. Nya bibliotek öppnades - siffran är markant stigande efter 1978; 1949 fanns 55 folkbibliotek i Kina och 132 akademiska bibliotek. Dessa växte i antal fram till och med 1960, men därefter sjönk antalet igen. 1978 däremot fanns det 1256 folkbibliotek och 598 akademiska bibliotek, och 1990 så mycket som 2527 folkbibliotek och 1075 akademiska. Nya biblioteks- och informationsvetenskapliga tidskrifter startades också efter kulturrevolutionens slut; från att 1977 ha funnits två sådana tidskrifter, fanns det 1991 omkring sjuttio. Tack vare det amerikanska inflytandet har biblioteken kunnat automatiseras och kopplas ihop i nationella nätverk.¹⁵⁶

Maj Klasson från Bibliotekshögskolan i Borås gjorde 1993 ett besök på China Eastern Normal University i Shanghai och gjorde där den reflektionen att skola och bibliotek prioriterade ekonomiska och tekniska ämnen vilket bidrog till att humanistiska ämnen åsidosattes.¹⁵⁷

Så här långt sträcker sig min redovisning om det kinesiska biblioteksväsendet. Det händer mycket i Kina idag, en ständig rörelse och utveckling som är mycket spännande att ta del av och försöka hänga med i.

---

¹⁵² Huanwen 2001, s. 46-47.

¹⁵³ Xiao 1992, s. 12.

¹⁵⁴ Xiao 1992, s. 12.

¹⁵⁵ Huanwen 2001, s. 46.

¹⁵⁶ Huanwen 2001, s. 48.

¹⁵⁷ Klasson 1996, s. 9.

3. Fem klassifikationssystem

Jag kommer i det här kapitlet beskriva fem klassifikationssystemen som utarbetades under 1900-talet efter bildandet av folkrepubliken Kina, eftersom det var då man på allvar började inrikta arbetet mot att göra standardiserade och nationella system som skulle kunna täcka all sorts litteratur/kunskap.

Genom att undersöka ett klassifikationssystem kan man få reda på vilka idéer och vilken kunskap som ansågs högt värderade när just det systemet skapades, eftersom ett klassifikationssystem är ett uttryck för en viss tids kunskapssyn, trender och politiska åskådningar, skriver Maj Klasson i sin artikel från 1996¹⁵⁸, och det innebär alltså att hon och Joacim Hansson, vars doktorsavhandling jag också refererade till i avsnittet om tidigare forskning, är av samma åsikt.

Många av de system som utarbetades mellan 1950-70 klassificerade böcker utefter vilken politisk ideologi författaren hade. Detta visades genom att lägga till ett tal från en tilläggsstabell. Exempel på sådana tillägg var *Socialism, Nydemokrati, Kapitalism* och *Feodalism*.¹⁵⁹ (Bland de system som anammade denna teknik var bl.a. *Library Classification of the People's University of China*, *Library Classification of the Chinese Academy of Sciences* och *Library Classification for Medium and Small Libraries* vilka jag alla beskriver utförligare i detta kapitel.) I praktiken blev detta sätt att klassificera väldigt problematiskt och tidskrävande varför det istället blev en vana att klassificera alla böcker som inte innehöll marxistiska teorier som kapitalistiska, revisionistiska eller idealistiska.¹⁶⁰

3.1 Library Classification of the People's University of China (LCPUC)

LCPUC publicerades första gången 1953 och var från början tänkt att enbart användas på People's University of China, men tack vare sin popularitet kom även många andra bibliotek som öppnades mellan åren 1949-1956 att använda det. LCPUC är ett enumerativt klassifikationssystem med numerisk och strikt hierarkisk notation. Till systemet finns även en tabell med 9 tilläggsaspekter och ett alfabetiskt register.¹⁶¹ En av dessa aspekter, och den vanligast förekommande, är *Sett ur kommunistisk synvinkel*.¹⁶²

Systemet är uppdelat i fyra huvudgrupper som i sin tur är indelade i 17 klasser:

1. Allmänna/grundläggande vetenskaper (all kunskap sammanfattad)
  1. Marxism-leninism, Mao Zedongs skrifter
  2. Filosofi(Appendix: Religion och ateism)
2. Samhällsvetenskaper (kunskapen om klasskamp)
  3. Samhällsvetenskap, politisk vetenskap

---

¹⁵⁸ Klasson 1996, s. 9.

¹⁵⁹ Zhang 2003, s. 12.

¹⁶⁰ Zhang 2003, s. 12-13.

¹⁶¹ Zeng 1986, s. 27.

¹⁶² Öhman 1977, s. 69.

4. Ekonomi, politisk ekonomi och ekonomiska riktlinjer
5. Försvar, militära affärer
6. Statsskick och juridik, rättsvetenskap
7. Kultur, utbildning
8. De sköna konsterna
9. Språkvetenskap (lingvistik)
10. Litteraturvetenskap
11. Historia, revolutionär historia
12. Geografi, ekonomisk geografi
3. Naturvetenskaper (kunskapen om kamp för tillverkning/produktion)
  13. Naturvetenskap (Marxism-leninism och naturvetenskap; allmänna avhandlingar inom naturvetenskap; naturvetenskapens historia; matematik; astronomi; biologi; botanik; zoologi; entomologi; antropologi)
  14. Medicin, hygien
  15. Ingenjörsvetenskap, teknik
  16. Jordbruk, hushållning, fiske
4. Allmänna verk
  17. Allmänt, referensmaterial¹⁶³

Skaparna av detta system gick ett steg längre än man tidigare gjort genom att lista *Mao Zedongs skrifter* som en egen klass likställd med *Filosofi*.¹⁶⁴ Den ”röda tråden” är tydlig, menar de tre artikelförfattarna Studwell, Wu & Wang i ”*Ideological influences on book classification in the People’s Republic of China*”; *Marxism-leninism* och *Mao Zedongs skrifter* är högst positionerade utan minsta åtanke på bibliotek som eventuellt hyser även andra publikationer, förutom just kommunistiska. Dessutom utgör marxism-leninismen i detta system basen för all mänsklig kunskap, vilket gör att LCPUC blir totalt ologiskt, menar de.¹⁶⁵

Förutom att LCPUC kom att användas av många andra bibliotek utöver det som det var menat för, kom det även att stå modell för ett flertal andra klassifikationssystem, bl.a. *Library Classification for Medium and Small Libraries*¹⁶⁶ som jag beskriver utförligare i avsnitt 3.3. Med tiden upplevdes dock LCPUC som alltför komplicerat både vad gällde den alltför långa notationen och vad gällde tolkningen av systemet, och man började skissa på ett nytt klassifikationssystem som skulle vara av mer standardiserad art för alla kinesiska bibliotek.¹⁶⁷

Numera används LCPUC på bibliotek som är underordnade Kinas samhällsvetenskapsakademi samt på vissa högskolebibliotek och specialbibliotek.¹⁶⁸

---

¹⁶³ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 65-66.

¹⁶⁴ Zhang 2003, s. 9.

¹⁶⁵ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 66.

¹⁶⁶ Liu-Lengyel 1987, s. 52.

¹⁶⁷ Liu-Lengyel 1987, s. 52.

¹⁶⁸ Zhang, Liu & Wang 1996.

3.2 Library Classification of the Chinese Academy of Sciences (LCCAS)

Mellan åren 1954-1958 utarbetades ett klassifikationssystem av biblioteket vid Kinas vetenskapsakademi.¹⁶⁹ Detta system utgavs i en andra omarbetad version 1979. Det är uppdelat i fem huvudgrupper som i sin tur är indelade i 25 klasser varav störst fokus ligger på vetenskap och teknik. Klasserna är betecknade 00-99 med en punkt efter den andra siffran. Även inom klasserna markeras avdelningarna med siffror som är arrangerade decimalt. Flera hjälptabeller finns med olika aspekter för att möjliggöra specificitet. 1980 publicerades ett separat index till klassifikationssystemet.¹⁷⁰

LCCAS liknar LCPUC, med undantag för att LCCAS består av fem huvudgrupper indelade i klasser, istället för fyra:

00	Marxism-leninism, Mao Zedongs tänkande
10	Filosofi
20	Samhällsvetenskap
	21 Historia
	27 Ekonomi
	31 Politik, samhällsväsen
	34 Juridik
	36 Krigsväsen
	37 Kultur, vetenskap, undervisning, idrott
	41 Språk, filosofi
	42 Litteratur
	48 Konst
	49 Ateism, religion
50	Naturvetenskap
	51 Matematik
	52 Mekanik
	53 Fysik
	54 Kemi
	55 Astronomi
	56 Geologi, geografi
	58 Biologi
	61 Medicin, hygien
	65 Jordbruksvetenskap
	71 Teknik
90	Böcker av blandat innehåll ¹⁷¹

LCCAS används numera på bibliotek som är underordnade Kinas vetenskapsakademi samt på vissa högskolebibliotek och specialbibliotek.¹⁷²

---

¹⁶⁹ I enstaka fall omnämnt som Academia Sinica (min anm.)

¹⁷⁰ Zeng 1986, s. 27.

¹⁷¹ Östberg 1981, Bilaga 3.

¹⁷² Zhang, Liu & Wang 1996.

3.3 Library Classification for Medium and Small Libraries (MSL)

MSL publicerades första gången 1957 och var ett första försök till ett gemensamt nationellt klassifikationssystem. Dess struktur, med *Marxism* som en egen huvudgrupp visar tydligt på hur systemet snarare än att klassificera kunskap på ett logiskt, vetenskapligt sätt, är till för att propagera det kommunistiska budskapet, skriver Wenxian Zhang.¹⁷³

Klassifikationssystemet är uppställt på följande sätt:

Marxism
(Marxism-leninism)

Filosofi

Samhällsvetenskap

- Historia
- Ekonomi
- Politik och samhälle
- Juridik
- Militära affärer
- Kultur, utbildning
- Språkvetenskap (lingvistik)
- Litteraturvetenskap
- De sköna konsterna

Naturvetenskap

- Naturvetenskap, matematik och kemi
- Geologi, geografi
- Biologi
- Medicin, hygien
- Jordbruksteknik
- Industri teknik

Allmänt¹⁷⁴

Underklassen *Filosofi* har i MSL brutit sig ut och fått en egen huvudgrupp, som däremot är underordnad *Marxism-leninism*, och *Historia* är placerad högst upp bland de samhällsvetenskapliga klasserna eftersom Mao Zedong menade att historia var resultatet av social utveckling.¹⁷⁵

3.4 Library Classification of Wuhan University (LCWU)

LCWU skapades 1959 av biblioteksskolan vid universitetet i Wuhan för att ersätta det dåvarande klassifikationssystemet som ansågs kapitalistiskt.¹⁷⁶ Det är indelat i fem huvudgrupper:

---

¹⁷³ Zhang 2003, s. 10.

¹⁷⁴ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 67.

¹⁷⁵ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 67.

¹⁷⁶ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 68.

- Marxism-leninism
  - A. Marxism-leninism, Maos skrifter
- Filosofi
  - B. Filosofi
(Appendix: Ateism, religioner)
- Samhällsvetenskap
  - C. Översikt över samhällsvetenskaperna
  - D. Ekonomi och politisk ekonomi
  - E. Politik, samhälle
  - F. Statsskick och juridik, juridik
  - G. Försvar, militärvetenskap
  - H. Kultur, utbildning och idrott
  - I. Språk
  - J. Litteraturvetenskap
  - K. De sköna konsterna
  - L. Historia, historia eller revolution
- Naturvetenskap
  - M. Översikt över naturvetenskaperna
  - N. Matematik
  - ND. Fysik (dynamik)
  - O. Fysik och dess tillämpning
  - P. Kemi och kemiteknik
  - PD. Kristallografi
  - Q. Astronomi
  - QD. Meteorologi
  - R. Geologi och geografi
  - S. Biologi
  - T. Medicin och hygien
  - U. Industrivetenskap
  - V-Y. Industri och ingenjörskonst
- Allmänt
  - Z. Allmänt¹⁷⁷

Även i LCWU är marxismen högst prioriterad, påpekar Studwell, Wu & Wang. I appendixet till *Filosofi* kommer *Ateism* före *Religion* på grund av Karl Marx påstående att religion är som opium för folket. I LCWU är böcker indelade geografiskt med undantag för de som har en stark klassanspelning som istället delas in utefter politiska system. Vidare lägger LCWU vikt vid relationen mellan teoretisk och tillämpad kunskap (t.ex. *Kemi och kemiteknik*) eftersom Mao Zedong sa att tillämpning är basis för teori och teori i sin tur tjänar tillämpning¹⁷⁸.

3.5 Chinese Library Classification (CLC)

Harriet Östberg nämner i en reserapport från 1981 att nationalbiblioteket i Beijing använder ett klassifikationssystem av egen modell, som hon kallar *Classification Scheme of Chinese Materials*. *Klassifikationssystem för kinesiska bibliotek*, översätter Östberg det till på svenska.¹⁷⁹ Detta torde dock vara CLC som åsyftas, det mest använda

¹⁷⁷ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 68.

¹⁷⁸ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 69.

¹⁷⁹ Östberg 1981, s. 25.

klassifikationssystemet i Kina, som idag används på ca 94 procent av Kinas bibliotek.¹⁸⁰ CLC publicerades i sin första version 1975, efter 16 års utarbetande under ledning av Administrative Bureau of Cultural Affairs och nationalbiblioteket i Beijing. Arbetet gjordes av en mängd olika ämnesexperter och yrkesutövande bibliotekarier.¹⁸¹ Förutom Beijings bibliotek medverkade 35 andra bibliotek och biblioteksskolor i arbetet med det första utkastet.¹⁸² Principen för utarbetandet var att låta marxismen, leninismen och maoismen vara vägledande och att systemets arrangemang skulle reflektera det politiska innehållet i dokumenten, inte bara det vetenskapliga.¹⁸³

Den inledande versionen av CLC gavs alltså ut 1975, medan kulturrevolutionen fortfarande pågick. Efter revolutionens slut startade arbetet med att förändra systemet så att sådana felaktigheter, framför allt politiska, som kommit med under påverkan av ”De fyras gäng”, kunde raderas. Därefter publicerades en andra version 1980.¹⁸⁴ Principen för denna version var bl.a. att skapa en logisk struktur från det generella till det speciella.¹⁸⁵ Den största skillnaden mellan de båda versionerna var att det i den senare inte längre krävdes att material klassificerades utifrån politisk synvinkel. Man hade också tagit bort indelningen av gamla kinesiska filosofer i materialister resp. idealister, utan istället sorterades de enbart efter namn, historisk period och filosofisk skola.¹⁸⁶

En tredje version publicerades 1989 i vilken ytterligare förändringar gjordes, bland annat togs underklassen *Etik för feodalister, kapitalister och revisionister* bort, och många nya ämnen tillkom som speglade Kinas utveckling mot ett modernare samhälle.¹⁸⁷ Några exempel på nya ämnen som infördes i den tredje versionen var; *Datavetenskap, Immunologi, Informations- och kommunikationsvetenskap* och *Jordbruksekologi*.¹⁸⁸

1999 gavs en fjärde version ut där förändringarna till störst del bestod i införandet av standarder för notation, förbättrade korsreferenser och tabeller med tilläggstal/aspekter samt förnyelse av klasserna för ekonomi och teknik. Huvudgruppen *Filosofi* fick byta namn till *Filosofi och religion* och till huvudgrupp A lades *Deng Xiaopings teorier*. Sedan 1990 distribueras med jämna mellanrum utskick med småändringar och 1999 kom CLC även ut i elektronisk form.¹⁸⁹

De vägledande principerna för omarbetande av CLC idag är att hänga med i kunskapsutvecklingen, att upprätthålla samma struktur som i tidigare versioner, att säkerställa att det för varje ny klass som tillförs systemet också finns dokument, och att se till att systemet är användarvänligt.¹⁹⁰

CLC är ett av de mest omfattande klassifikationssystemen i världen idag och består av sammanlagt mer än 30.000 klasser/underklasser indelade i 5 huvudgrupper och 22

---

¹⁸⁰ Liu 1993, s. 46; Zhang 2003, s. 6.

¹⁸¹ Zhang 2003, s. 5.

¹⁸² Zeng 1986, s. 27.

¹⁸³ Zhang 2003, s. 6.

¹⁸⁴ Zhang 2003, s. 13.

¹⁸⁵ Zhang 2003, s. 7.

¹⁸⁶ Zhang 2003, s. 13.

¹⁸⁷ Zhang 2003, s. 14.

¹⁸⁸ Liu 1993, s. 47.

¹⁸⁹ Zhang 2003, s. 14-15.

¹⁹⁰ Zhang 2003, s. 15.

huvudklasser. Det finns även både en större och en förkortad utgåva samt olika utgåvor för t.ex. tidskrifter och skolbibliotek.¹⁹¹ Uppställningen med huvudgrupper och klasser ser ut såhär:

Ideologi

- A. Marxism-leninism, Mao Zedongs tänkande och Deng Xiaopings teorier

Filosofi och religion

- B. Filosofi och religion

Samhällsvetenskap

- C. Samhällsvetenskap (allmänt)
- D. Politik, juridik
- E. Militärvetenskap
- F. Ekonomi
- G. Kultur, humanistisk vetenskap, utbildning, idrott
- H. Lingvistik, språkvetenskap
- I. Litteraturvetenskap
- J. Konst
- K. Historia, geografi

Naturvetenskap

- N. Naturvetenskap (allmänt)
- O. Matematik, fysik, kemi
- P. Astronomi, geovetenskap
- Q. Biologi
- R. Medicin, hygien
- S. Jordbruk, skogsbruk
- T. Industriell teknik
- U. Kommunikation, transport
- V. Flyg, rymdfärder
- X. Miljövetenskap

Allmänt

- Z. Uppslagsverk, allmänna verk¹⁹²

På senare år har det väckts opinion för att huvudgrupp A helt skall raderas ur systemet, men än så länge finns den kvar och lär förmodligen så vara ytterligare en tid, tror Wenxian Zhang.¹⁹³

I CLC används en blandad notation bestående av siffror och bokstäver som skrivs i grupper om tre med en punkt emellan varje sådan teckengrupp. Notationen uttrycker den hierarkiska strukturen i systemet.¹⁹⁴ Enligt Xiaochun Liu, som i en artikel från 1993 förordar CLC som nationellt klassifikationssystem, är CLC mer vetenskapligt och rationellt än andra system. Dess hierarkiska struktur går från det generella till det

---

¹⁹¹ Zhang 2003, s. 4-5.

¹⁹² Jag har i huvudsak utgått från Studwell, Wu & Wang 1994, s. 69-70, men strukturen i CLC finns bifogad i en mängd andra artiklar varför jag har använt mig av dem också; Foskett 1989, s. 20; Liu 1993, s. 46; Liu-Lengyel 1987, s. 59; Zeng 1986, s. 28; Zhang 2003, s. 7-8; Östberg 1981, Bilaga 3. Att de skiljer sig från varandra på ett fåtal ställen borde bero på olika översättningar från pinyin till engelska/svenska. Det är dock bara smådetaljer som skiljer dem åt, på det stora hela uttrycker de samma sak. Ingen av dessa versioner av CLC är enligt den senaste (4:e) upplagan, så jag har på eget bevåg lagt till *Deng Xiaopings teorier* i klass A och *Religion* i klass B i enlighet med Zhang 2003, s. 15.

¹⁹³ Zhang 2003, s. 12.

¹⁹⁴ Zhang 2003, s. 9.

speciella.¹⁹⁵ Vidare är systemet i huvudsak enumerativt, men det är möjligt att tillföra särskilda aspekter. Förutom 6 tabeller med de vanligaste tilläggsaspekterna finns det för olika ämnen mer specifika aspekter som kan läggas till.¹⁹⁶

De 6 tabellerna med de vanligaste aspekterna som kan tillföras i notationen är följande:

- 1: Standardiserad indelning i underavdelningar (standard subdivision)
- 2: Geografiska områden i omvärlden
- 3: Geografiska områden i Kina
- 4: Historiska perioder för omvärlden
- 5: Historiska perioder för Kina
- 6: Underavdelningar för kinesiska personer¹⁹⁷

Det stora problemet med CLC var till en början just dess uppenbara ideologiska synsätt, menar Zhang. CLC influerades till stor del av sovjetiska förlagor och fortsatte dessutom den kinesiska bibliotekstraditionen där konfucianismen klassades som den primära, dominerande filosofin.¹⁹⁸ När systemet utarbetades under 1960-talet och början av 1970-talet förekom en laddad diskussion kring själva arrangemanget av de fem stora huvudgrupperna. Diskussionen gällde framför allt vilken den logiska följderna skulle vara för *Naturvetenskap*, *Samhällsvetenskap* och *Filosofi*. Vissa experter menade att *Naturvetenskap* skulle placeras före *Samhällsvetenskap* eftersom den marxistiska teorin säger att kunskap inte kan skaffas utan produktiv aktivitet, d.v.s. att samhällsvetenskapen är beroende av naturvetenskapen. Majoriteten av experterna menade dock att *Samhällsvetenskap* skulle placeras före *Naturvetenskap* och att *Filosofi* skulle placeras före båda dessa ämnen eftersom filosofi är en generalisering av natur och samhälle och samhällsvetenskap en generalisering av mänskliga aktiviteter. Så unda borde CLC gå från det allmänna till det specifika menade de, och så blev det också.¹⁹⁹

---

¹⁹⁵ Liu 1993, s. 47-48.

¹⁹⁶ Zeng 1986, s. 27.

¹⁹⁷ Liu 1993, s. 47.

¹⁹⁸ Zhang 2003, s. 19.

¹⁹⁹ Liu-Lengyel 1987, s. 53-54.

4. Analys och diskussion

I det här kapitlet blandar jag både analys och diskussion därför jag anser att de hör ihop i den här uppsatsen. Det passar väldigt bra att göra denna sammanslagning för de båda delarna påverkar och ger drivkraft åt varandra och leder tillsammans fram till slutsatserna som jag presenterar i nästa kapitel, kapitel 5.

Som metod för att analysera materialet använder jag mig av en idé- och ideologianalys som jag beskriver i metodavsnittet. Att denna metod inte är utan problem har jag redan berört. Bergström & Boréus, som jag redan tidigare refererat till, påpekar även att det lätt kan uppstå tolknings- och reliabilitetsfrågor med anknytning till bristande intersubjektivitet, d.v.s. att olika forskare kan tänkas göra olika bedömningar.²⁰⁰ Som jag redan upplyst om har jag inte heller haft tillgång till klassifikationssystemen i sin detaljerade helhet, och därför kan min analys inte bli så djupgående som jag skulle vilja. Jag skall ändå analysera (både med hjälp av andra författares påståenden och tolkningar i de artiklar och böcker jag tagit del av, samt med hjälp av de övergripande systemstrukturer jag har haft tillgång till) hur de tre åskådningarna yttrar sig i systemen. Eftersom syftet är relativt övergripande; att göra en deskriptiv studie av hur kinesiska klassifikationssystem är uppbyggda och hur metoderna att klassificera förändrats i takt med den kinesiska biblioteksväsendets historiska utveckling, är jag övertygad om att metoden och materialet är tillräckligt för den här uppsatsen.

4.1 Argument för möjlighet till influens

Jag vill börja med att diskutera kring och argumentera för *möjligheten* att daoismens, konfucianismens och maoismens värderingar återspeglas i klassifikationssystemen. Även om det skulle vara så att det inte går att se med blotta ögat konkreta ”bevis” för hur dessa åskådningar utgjort influenser, så kan det ändå finnas en chans att någon av dessa, eller alla tre, har påverkat systemen direkt eller indirekt och jag anser att det är av stort intresse för den här uppsatsen att resonera kring detta.

*

Genomgående, ja rent av totalt genomsyrande, anser jag är bilden av hur politiska ideologier, kanske påtagligast under Mao Zedongs ledarskap, men även under kejsardömet, influerat biblioteksväsendet och sättet att klassificera. I så gott som varenda text jag tagit del av framhävs hur biblioteken på något sätt varit en del i det politiska systemet, ett instrument för att informera/propagera för befolkningen och styra deras åsikter. I dessa texter framhävs också hur viktigt det var att den styrande maktens värderingar skulle tydliggöras i klassifikationssystemen.

En av de som påpekar klassifikationens roll som samhällsspegel är Cheng Huanwen. Enligt Huanwen är biblioteksväsendet ett ofrånkomligt resultat av den sociala utvecklingen, samhället måste därför påverka på varierande sätt. Huanwen menar att alla kulturer, inklusive bibliotekskulturen, är reflektioner av ett specifikt samhälles

---

²⁰⁰ Bergström & Boréus 2000, s. 172.

ekonomi och politik – och att ekonomin och politiken därför måste få sitt uttryck i biblioteksväsendet.²⁰¹

Maj Klasson delar denna övertygelse med Huanwen. I artikeln ”*Scripted knowledge, knowledge organisation and the adult information user*”, som jag tar upp i avsnitt 2.1, för hon ett intressant resonemang där hon jämför marxistiska klassifikationssystem, däribland kinesiska, med det svenska SAB-systemet. Klasson menar att ett klassifikationssystem kan spegla samhället och den tid då det utarbetats och ger som exempel kategorin *Krigs- och militärväsen* som alltid placeras i den främre delen i de marxistiska systemen, medan det i SAB placeras långt ned (på S, min anm.).²⁰² Detta att klassifikationssystemen speglar samhället kommer också Joacim Hansson fram till i sin doktorsavhandling.

Den politiska ideologins, i form av marxismens och maoismens, betydelse för och påverkan på klassifikation verkar de flesta vara ense om och just i Kinas fall blir det så uppenbart i och med att det redan i den övergripande strukturen på samtliga fem klassifikationssystem jag har tittat närmare på är angett i klartext vilken den rådande statsideologin är - *Marxism-leninism och Mao Zedongs tänkande* är placerad som första kategori, före både *Filosofi* och *Religion*.

*

Hur är det då med influenser från daoismen och konfucianismen? Dessa framhävs inte lika tydligt, eller oftast inte alls, i artiklar och böcker. Det är framför allt här jag kan råka på tolkningsproblem om jag påtvingar ett idémönster på den text jag undersöker bara för att jag vill finna något som kanske inte finns där. Jag tar upp denna problematik redan i metodavsnittet, men det är viktigt att påminna sig om den här i analysfasen och jag återkommer även till den senare.

Som jag nämner tidigt i arbetet är de första kända försöken till bokklassificering daterade drygt tvåtusen år bakåt i tiden. Dessa försök gjordes under Han-dynastin där kejsaren Wu Di ansåg att kontroll av kunskap var nödvändig för att trygga hans regim och därför beordrade han att ett kejsarligt bibliotek skulle uppföras där alla böcker skrivna av lärda skulle samlas. En senare kejsare anställde den konfucianske lärde Liu Xiang att organisera böckerna.²⁰³ I det antika Kina var det tradition att låta böcker klassificeras med konfucianismen som teoretisk grund för att visa vilka åsikter som den regerande dynastin värdesatte högst.²⁰⁴ Klassifikation enligt politisk ideologi existerade därför redan i *Qi Lue (Seven epitomes)* och där var det konfucianismen som upphöjts till ”intellektuell ortodox”, såsom Torbjörn Lodén uttrycker det och som jag refererat till tidigare i uppsatsen. Enligt Lodén var konfucianismen länge ett ideologiskt redskap för att undertrycka oppositionen.²⁰⁵ Konfucianismen befinner sig alltså i ett gränsland mellan att vara såväl filosofi som politisk ideologi – och religion i och med den gudsstatus Konfucius tilldelades strax innan år 0 (enligt västerländsk tideräkning), och i och med omvandlandet av konfucianism till statsreligion under 200-talet e. Kr.²⁰⁶

---

²⁰¹ Huanwen 2001, s. 48-49.

²⁰² Klasson 1996, s. 10.

²⁰³ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 62.

²⁰⁴ Zhang 2003, s. 10-11.

²⁰⁵ Lodén 2005.

²⁰⁶ Granqvist 2000, s. 54.

Jag har fastnat för orden *kontrollera* och *undertrycka* i stycket här ovan. Genom historien tycker jag mig ana att just behovet av kontroll löper som en röd tråd. Den rådande regimen verkar i alla tider ha velat ha stark kontroll över människorna och detta har bland annat tagit sig uttryck i klassifikationen. Regimen har velat ha kontroll över kunskap och har även haft ett behov av att inpränta hos människor vad som är rätt och fel kunskap. När Liu Xiang klassificerade böckerna i det kejsrerliga biblioteket med hjälp av sin son, skapade de det sjudelade systemet där konfucianismen klassades som den viktigaste åskådningen eftersom det var den enda officiellt accepterade läran vid den tiden.²⁰⁷ Principen var att klassifikationssystemet skulle reflektera maktavarnas åskådningar. Ända in i modern tid verkar detta kontrollbehov sedan ha fortsatt. Något som jag däremot funderar över är på vilket sätt kejsarna ville kontrollera. För som Sharon Chien Lin beskriver så var perioden i Kinas historia, fram till 1905 då bibliotekssystemet förändrades och moderniserades, en tid då biblioteken var till för vetenskapsmän, lärda av olika slag och studerande.²⁰⁸ Vanligt folk hade alltså inte tillgång till dem, och min tanke är då att biblioteken på den tiden inte kan ha fungerat som samma skarpa ideologiska instrument för att propagera för massorna som de senare blev under Mao Zedongs tid. Det var först efter 1905 som bibliotek öppnades för vanliga människor oberoende av social status, och ännu senare som s.k. mobila bibliotek flyttade ut på landsbygden, till arbetare på fälten och i fabrikerna, för att indoktrinera dem med ”den sanna läran”. Kejsartidens behov av kontroll genom bibliotek och klassifikation kan således inte ha sträckt sig till vanliga människor (bönder och andra)? Inte direkt i alla fall, utan i sådana fall indirekt. Jag lämnar frågan öppen.

*

Att inkludera daoismen i den här studien var mitt eget bevåg och jag gjorde det utan något egentligt stöd i någon teori om att just detta tankesätt skulle ha kunnat utgöra en påverkande faktor på klassifikationen, förutom det resonemang bl.a. Kaj och Claude Björk för i boken ”*Kinas väg*”, att daoismens betydelse för politiskt tänkande förtjänar att uppmärksammas²⁰⁹, vilket jag menar skulle kunna innebära att om daoismen haft ett visst inflytande i politiken kan de också ha haft ett visst inflytande på klassifikationen eftersom det under kejsartiden var vid de kejsrerliga hoven som böcker hölls och klassificerades. Som Joacim Hansson påpekar i sin doktorsavhandling är det den *dominerande* maktens ideologi som kan framträda tydligast i klassifikationssystemens struktur och innehåll eftersom Hansson menar att SAB-systemet visade på maktförhållandena som rådde mellan de ideologiska diskurserna.²¹⁰ Daoismen har aldrig varit en sådan politisk ideologi såsom konfucianismen och maoismen, utan istället har daoismen utvecklat de äldre religiösa föreställningarna och de kultiska sederna till en världsfrånvänd naturfilosofi. I mitt studium har jag däremot funnit saker som motsäger att detta skulle vara den enda aspekten av daoismen, t.ex. nämnda resonemang av Björk & Björk, och därför ser jag att det kan vara av intresse att se om daoismens tankesätt som ju, tillsammans med konfucianismen, varit av dominerande betydelse och tidvis också haft en hög ställning inom de kejsrerliga hoven. Det finns nämligen belägg för att daoismen haft inflytande; som jag nämnt så kämpade daoister

---

²⁰⁷ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 62.

²⁰⁸ Lin 1998, s. 1-4.

²⁰⁹ Björk & Björk 1997, s. 47.

²¹⁰ Hansson 1999, s. 233-234.

och konfucianer om hovens favör.²¹¹ Och om det dessutom stämmer att Laozi, grundaren av daoismen, var anställd som vårdare på det kejserliga biblioteket under Zhou-dynastin²¹², kan det mycket väl ha inneburit att daoismen utgjort en påverkande faktor på den tidens sätt att klassificera litteratur. Daoismen är också en av de största filosofiska riktningarna och därför tycker jag det är intressant att analysera huruvida dess värderingar syns i klassifikationssystemen. I artikeln ”*The development and use of the Chinese classification system*” nämner Hong-Ying Liu-Lengyel något intressant. Enligt artikeln var den allmänna uppfattningen hos beslutsfattare under utarbetandet av CLC att indelningen av kunskap var beroende av filosofisk vägledning, och att även västerländska klassifikationssystem var påverkade av såväl Aristoteles filosofi som Francis Bacon och Auguste Comte.²¹³ Liu-Lengyel är inte ensam om detta resonemang, även Maj Klasson nämner det. Enligt Aristoteles, skriver Klasson, är vetenskapens första uppgift att beskriva och klassificera sakerna i vår värld av erfarenheter. Klasson refererar till Bernt Gustavssons ”*Världsbilder*” där *idealismen* såsom definierad av Sokrates och Platon, ser människan som två delar; *kropp* och *själ*. Det svenska SAB-systemet är, enligt Klasson, ett humanistiskt system där kunskapsorganisationen är byggd på idealismens världssyn där t.ex. avdelningarna för religion, filosofi och psykologi är *själen* och avdelningen för medicin är *kroppen*.²¹⁴ Om det stämmer att Aristoteles och andras idéer har påverkat de västerländska klassifikationssystemen så kan det finnas en möjlighet att daoismens värderingar, som en av de största filosofiska riktningarna i Kina, återfinns i klassifikationssystemen. Förmodligen inte lika tydligt som när det gäller maoism och konfucianism eftersom båda dessa varit erkända statsideologier, men kanske kan daoismens grunder vara så djupt rotade i den kinesiska kulturen att de ändå finns där och påverkar sättet att se på, värdera och organisera kunskap? Hans Granqvist berör också detta då han påpekar att mycket av den traditionella filosofin levde kvar hos de kinesiska kommunisterna.²¹⁵ Jag vill inte på något sätt likställa idealismen och Aristoteles med fleras teorier, med daoismens, jag vill med detta resonemang bara visa på att om gamla filosofiska riktningar haft påverkan på klassifikationssystem i *en* del av världen, kan det mycket väl ha sett likadant ut i *en annan* del av världen. Men jag är medveten om att daoismens syn på kunskap skiljer sig från t.ex. idealismens. Jag är också medveten om att mitt resonemang är vagt och kopplingarna jag gör saknar egentligt stöd i forskningen, men de är inte ointressanta för det.

*

Skillnaderna mellan daoismen, konfucianismen och maoismen är ändå fler och större än likheterna och jag har svårt att tänka mig att alla dessa tre kan samsas i ett klassifikationssystem. Framför allt är jag starkt ifrågasättande av daoismens eventuella påverkan. Men så finns ju också det som binder dessa åskådningar samman, ett par gemensamma nämnare som väcker nyfikenheten. I det här avsnittet har jag nu diskuterat kring den hypotetiska påverkan från dessa tre åskådningar och framfört argument för att det *skulle kunna vara tänkbart* att deras värderingar återspeglas i klassifikationssystemen. Låt oss nu gå närmare in i detaljer för att se om dessa argument håller, om denna närvaro av värderingar existerar.

---

²¹¹ Björk & Björk 1997, s. 46.

²¹² Lin 1998, s. 1.

²¹³ Liu-Lengyel 1987, s. 53.

²¹⁴ Klasson 1996, s. 10-11.

²¹⁵ Granqvist 2000, s. 219.

4.2 Konkreta förslag på hur åskådningarna yttras i systemen

För att ge rent handgripliga förslag på hur maoismen, konfucianismen och/eller daoismen tar sig uttryck i klassifikationssystemen börjar jag med att konstatera att det framgår tydligt att marxism-leninism och maoism är de viktigaste ideologierna eftersom de placerats i den första huvudgruppen i samtliga fem klassifikationssystem (som i LCPUC även innehåller *Filosofi*) och som är den huvudgrupp som skall sammanfatta all mänsklig kunskap. I LCPUC är maoismen alltså likställd med filosofi. Denna jämställdhet mellan ideologi och filosofi är sedan avlägsnad i de följande fyra systemen. I dessa följande fyra system är de kommunistiska ideologierna placerade som en ensam första huvudgrupp medan *Filosofi* är degraderad som nummer två. Jag har redan refererat till tre artikelförfattare (Studwell, Wu & Wang, 1994) som påpekar att den röda tråden är mycket tydlig i LCPUC. Detta syns inte bara genom att *Marxism-leninism och Mao Zedongs skrifter* tillhör den första huvudgruppen, men även genom den fortsatta indelningen i *Samhällsvetenskaper* (= kunskapen om klasskamp) och *Naturvetenskaper* (= kunskapen om kamp för tillverkning/produktion). Denna indelning skapades på så vis efter Maos syn på kunskapsorganisation²¹⁶ (se citat i avsnitt 2.5.3). Enligt Mao fanns bara två sorters kunskap; den om klasskamp och den om kampen för tillverkning och produktion. Dessa kunskaper representeras av samhällsvetenskap och naturvetenskap, och filosofi är sedan är en generalisering och summering av dessa båda vetenskaper.²¹⁷ Alla fem klassifikationssystem som jag har valt att studera följer denna princip, över lag är de alla väldigt lika varandra och förmodligen bara vidareutvecklingar av LCPUC. Det är åtminstone min föraning.

Till LCPUC hör en tilläggsstabell med olika aspekter, där jag anser att *Sett ur en kommunistisk synvinkel* talar ett tydligt språk. Som jag berört var det vanligt att i klassifikationssystem utarbetade mellan 1950-70 ha tilläggsstal som kunde tillföras i notationen för att visa författarens politiska ideologi.²¹⁸ Jag antar att dessa tilläggsaspekter användes för att skilja ut de ”bra” författarna (d.v.s. kommunistiska, socialistiska m.fl.) från de ”dåliga” (kapitalistiska m.fl.).

I LCPUC är politiska ämnen placerade högt upp liksom krigs- och militärvetenskapliga ämnen. Jag kan därmed knyta an till Maj Klassons iakttagelse att krigs- och militärväsendet alltid placeras i den främre delen i marxistiska system.²¹⁹ *Politik* och *Militärvetenskap* placeras även högt upp i LCWU och CLC. Det torde vara just maoismens värderingar som syns i och med den framträdande placeringen av krigsämnet eftersom denna ideologi till skillnad från daoismen och konfucianismen (som sökte en gyllene medelväg och förespråkade moral) snarare var hotfull och djärv och förespråkade folkets krig.²²⁰ Däremot är *Historia* placerad främst inom samhällsvetenskaperna i både LCCAS och MSL, före militära och politiska ämnen. Detta påpekar också Studwell, Wu & Wang, som förklarar det med att det var för att

---

²¹⁶ Liu-Lengyel 1987, s. 52.

²¹⁷ Zhang 2003, s. 7.

²¹⁸ Zhang 2003, s. 12.

²¹⁹ Klasson 1996, s. 10.

²²⁰ Granqvist 2000, s. 220.

historia enligt Mao var resultatet av social utveckling och att detta ämne därför skulle placeras främst inom samhällsvetenskapen.²²¹

Maoismen är tydligt vägledande på fler sätt; i både LCPUC och LCWU finns ett appendix till *Filosofi* med *Religion och ateism*. I LCWU, som publicerades efter LCPUC, placerades däremot *Ateism* före *Religion* i appendixet eftersom Karl Marx menade att religionen var som opium för folket²²² och med det menade han att religion var någonting negativt. Det var först 1999 som *Religion* lyftes upp som jämviktig med *Filosofi* i den fjärde versionen av CLC!²²³

Vad gäller LCWU nämner Studwell, Wu & Wang det intressanta i att relationen mellan teori och praktik är mycket tydligt angiven eftersom Mao ansåg att tillämpad kunskap är basis för teori och att teori i sin tur tjänar den tillämpade kunskapen.²²⁴ I LCWU är denna relation manifesterad genom t.ex. *Kemi och kemiteknik* och *Fysik och dess tillämpning*. Praktik och manuellt arbete var även något som verkar ha varit viktigt för daoisterna²²⁵, jag tycker mig därigenom se en parallell mellan Maos uppfattning om praktik som basis för teori och daoisternas naturobservationer som ju måste ha syftat till att skaffa sig en viss kunskap och förståelse. (Jag tycker däremot att det verkar som om daoismen är tvetydig - vilket kanske inte är så konstigt om den utvecklades och därav förändrades/omtolkades under hundratals och tusentals år liksom alla andra filosofier och åskådningar. Jag kan dock inte riktigt koppla ihop daoismens förespråkande av enkelhet, icke-handlande och ”kunskap som något negativt” med dess vetenskaplighet och vilja att studera naturen! Kanske var daoisterna emot den kunskap som sades vara den rätta och att de genom att studera naturen kunde tillskansa sig den sanna kunskapen? Värt att notera är att daoismen i detta sammanhang uppvisar en likhet med maoismen, som under kulturrevolutionen också ansåg kunskap vara någonting fult.)

Intressant att observera i sambandet med relationen mellan teori och praktik är det konstaterande Hans Granqvist gör, och som jag nämner i det inledande stycket till ”Mao Zedongs tänkande/maoismen”, att det under 1890-talet fanns många tänkare som ansåg att filosofin borde få en praktisk tillämpning i politiska reformer.²²⁶ Det var ur denna reformrörelse som maoismen växte fram och maoismen borde enligt mig således vara en *praktisk* lära. Om jag fortsätter detta resonemang med att återknyta till den diskussion som förekom mellan experterna kring arrangemanget av huvudgrupperna i CLC kan jag konstatera att experterna då enades om att indelningen skulle gå från det allmänna till det specifika, d.v.s. från *Filosofi* till *Samhällsvetenskap* till *Naturvetenskap*.²²⁷ *Naturvetenskap* som kunskapen om kamp för produktio n och tillverkning generaliseras av *Samhällsvetenskap* som i sin tur generaliseras av *Filosofi*. Jag tycker det verkar som att samhällsvetenskapen sågs som en teoretisering av den praktiska naturvetenskapen och att filosofi var en teoretisering av dessa båda vetenskaper. Jag går då tillbaka till vad jag tog upp i början av mitt resonemang, nämligen att maoismen uppstod som en praktisk tillämpning av filosofin, och då borde - enligt mönstret ”från det allmänna till det specifika” - *Filosofi* egentligen placeras före

---

²²¹ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 67.

²²² Studwell, Wu & Wang 1994, s. 69.

²²³ Zhang 2003, s. 14.

²²⁴ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 69.

²²⁵ Granqvist 2000, s. 122.

²²⁶ Granqvist 2000, s. 218.

²²⁷ Liu-Lengyel 1987, s. 53-54.

de politiska ideologierna. Men så är det inte i något av dem fem klassifikationssystemen och därför är de enligt min åsikt ologiska i sitt eget försök att skapa en logisk indelning av kunskap. Däremot vill jag påpeka att när den första versionen av CLC utarbetades pågick fortfarande kulturrevolutionen och under denna tid ansågs maoismen vara en universell lära.²²⁸ Jag uppfattar ”universell lära” som att den var både en allomfattande sanning och praktiken av densamma och därmed är det i sådana fall logiskt att maoismen placerats högst i CLC, före *Filosofi*.

Något jag tycker min ana vid en närmare undersökning är *femtalet* som ofta återkommande när jag går igenom mitt material. Femtalet är i kinesisk filosofi en symbol för fullkomlighet.²²⁹ Kanske är det då inte ett undantag att de största klassifikationssystemen faktiskt bygger på detta femtal; med undantag för LCPUC är de system jag tittat på samtliga indelade i fem stora huvudgrupper. Och således är femtalet här representerat som en symbol för fulländning, om det är så att all kunskap skall kunna täckas av klassifikationssystemet det vill säga.²³⁰ En av grundtankarna inom kinesisk filosofi och just inom daoism är idén om fem element som uppstår genom motsatsernas växelverkan.²³¹ Även inom konfucianismen förekommer femtalet - de fem naturliga banden som utgör modell för den hierarkiska sociala uppbyggnaden. Också den kinesiska flaggan, som är en symbol för det kommunistiska partiets ledarskap, bygger på femtalet – på så vis anser jag att den klassiska filosofin har påverkat även den moderna politiska ideologin. Men om dessa fem klassifikationssystem från 1900-talet bygger på femtalet så kan man fråga sig varför inte klassifikationssystemen under kejsartiden också gjorde det (de främsta var fyr- och sjudelade), eftersom de, i högre grad än 1900-talssystemen, borde varit influerade av filosofi, framför allt konfucianismen?

De fem faserna inom daoismen är dynamiska och påverkar varandra ömsesidigt.²³² Det var ju också denna ömsesidiga påverkan som Mao talade om när han menade att filosofi var en generalisering av samhälls- och naturvetenskap, att teori tjänar praktik och tvärt om. På tal om motsatser som en grundtanke så återfinns denna inom både daoismen i form av yinyang-tänkandet och inom maoismen, eftersom Mao menade att motsättningar var det viktigaste karaktärsdraget i samhället. Men hur tar sig detta egentligen uttryck i klassifikationssystemen? Kanske är *Marxism-leninism och Mao Zedongs tänkande* motsatsen till *Filosofi och religion* och att *Samhällsvetenskap* är en motsats till *Naturvetenskap*? Och att dessa därtill är beroende av varandra för att kunna existera – därav den ömsesidiga påverkan. Eller är ideologi och filosofi tillsammans en enhetlig motsats till de mer praktiska samhälls- och naturvetenskaperna? Jag varken kan eller vill säga säkert.

Som eventuella grundare av naturvetenskapen²³³ kan daoismen också tyckas skymta i klassifikationssystemen. Naturen, naturens lagar, det naturliga tillståndet, allt detta är

---

²²⁸ Lodén 1998, s. 22.

²²⁹ Konow 2005.

²³⁰ I en parentes kan jag inte låta bli att påpeka det faktum att denna uppsats undersöker just *fem* klassifikationssystem. Den uppmärksamme har förmodligen redan lagt märke till detta och frågar sig nu kanske om det är en medveten gärning från min sida? Men det är det inte, det råkade bara bli så av en ren slump!

²³¹ Granqvist 2000, s. 139.

²³² Granqvist 2000, s. 139.

²³³ Björk & Björk 1997, s. 46.

Dao för daoisterna och genom experiment och observationer studerade de naturen.²³⁴ De gav även upphov till kemi, bland annat genom försök med alkemi och framtagandet av livselixir.²³⁵ Och *Naturvetenskap* är ju en av de stora huvudgrupperna i samtliga fem klassifikationssystem.

Det borde dessutom vara så att själva upptagandet av *Filosofi* som en egen huvudgrupp i alla system (förutom i LCPUC där den är en klass inom den främsta huvudgruppen, tillsammans och därmed likvärdig med *Marxism-leninism, Mao Zedongs skrifter*) är ett exempel på hur filosofier i allmänhet influerat klassifikationssystemen. Eftersom jag inte har haft tillgång till en mer detaljerad struktur så vet jag inte hur indelningen av filosofier ser ut i denna huvudgrupp och kan därför inte säga vilken filosofi som eventuellt anses viktigast. Däremot finns det en ledtråd, som jag tar upp i det sista stycket i avsnitt 3.5, nämligen att CLC fortsatte den kinesiska bibliotekstraditionen att klassificera konfucianismen som den primära, dominerande filosofin.²³⁶ Troligtvis är därför *Konfucianism* den högst placerade filosofin i alla dessa fem klassifikationssystem som jag undersöker.

Till sist vill jag återgå till en stycke i avsnitt 2.1, "Litteraturgenomgång och tidigare forskning", där jag nämner att Studwell, Wu & Wang ser fyra gemensamma nämnare med LCPUC, MSL, LCWU och CLC; 1) den generaliserande kunskapen – marxism-leninism och Maos tänkande, 2) kunskapen om klasskamp – samhällsvetenskap, 3) kunskapen om kampen för produktion – naturvetenskap, och 4) omfattande arbeten och referenslitteratur som inkluderar allt som inte platsar i de övriga kategorierna.²³⁷ Jag är enig om dessa gemensamma nämnare, som också är giltiga för LCCAS. Enligt mig är maoismen den klart dominerade ideologiska influensen i alla fem undersökta klassifikationssystem.

4.3 Nyckelord och grundtankar inom de tre åskådningarna

I det här avsnittet fortsätter jag diskussionen och analysen från föregående avsnitt, men här kompletterar jag den genom att ta upp de idéer som jag uppfattar som centrala inom de tre åskådningarna och om/hur dessa yttras i klassifikationssystemen. Några av idéerna har jag redan berört i det föregående avsnittet varför jag inte upprepar hela resonemanget kring dem. Det här avsnittet är därför en uppsamling av idéerna och här gör jag en slags summering.

*

Inom maoismen finner jag ett antal nyckelord och grundtankar som jag ser som centrala; en evig sanning kontra falsk sinnesuppfattning/fenomenvärld, voluntarism, klasskamp/folkets krig (motorn i samhällsutvecklingen), vikten av att vara trogen läran, materialism (sann) kontra idealism (falsk), motsättningar (det viktigaste karaktärsdraget i samhället), masskampanjer, att allt skall skildras utifrån maoismens teser, att maoismen är kodifierad i texter. Hur några av dessa yttrar sig i klassifikationssystemen har jag redan gett förslag på; t.ex. folkets krig och motsättningar. Denna motsättning

---

²³⁴ Granqvist 2000, s. 122.

²³⁵ Björk & Björk 1997, s. 46.

²³⁶ Zhang 2003, s. 19.

²³⁷ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 73.

återfinns ju också i den eviga sanningen kontra en fenomenvärld och den sanna materialismen kontra den falska idealismen. Det tycks mig att maoismen förespråkade ”den krassa verkligheten”, maoismen sade sig sitta inne med de korrekta svaren på alla frågor, och om andra hävdade annorlunda förkastades det som falska sinnesuppfattningar. De ”hårda” ämnena är också de som är högst placerade i alla fem systemen; ekonomiska, politiska, juridiska och militära ämnen o.s.v., medan de ämnen som jag menar är mer ”mjuka” (och kanske därför kan tänkas förespråka en fenomenvärld) är placerade sist bland samhällsvetenskaperna; konst, litteratur, kultur o.s.v.

Voluntarismen, människans förmåga att med egen kraft förändra sina villkor, fick som jag nämnt praktiska politiska uttryck, bl.a. genom jordbruksreformen ”Det stora språnget”.²³⁸ Legalisterna, som jag nämnde i förbigående i avsnitt 2.2.1, var intresserade av ett välorganiserat jordbruk, liksom de var intresserade av makt och krig.²³⁹ Denna lära anser jag har mycket gemensamt med maoismen, jag tror att jordbruket var viktigt även för Mao. Det visar sig ju inte minst genom ”Det stora språnget”. Över huvud taget tror jag att jordbruket varit viktigt för Kina genom alla tider, det är i alla fall den allmänna uppfattning jag fått. I klassifikationssystemen (med undantag för LCWU) är också *Jordbruk/Jordbruksteknik/Jordbruksvetenskap* en egen klass i huvudgruppen *Naturvetenskap*.

Ett typiskt karaktärsdrag för maoismen var kampanjerna som användes för att indoktrinera massorna med ideologins budskap. I kampanjerna ingick att människor skulle läsa och diskutera politiska texter.²⁴⁰ Biblioteken gavs en central roll som samlingsplats för, och förmedlare av, dessa texter. När så ämnet *Ekonomi* ses i klassifikationssystemen, antar jag att det under Maos tid var företrädesvis texter om kommunistisk ekonomi som skulle föras in där. I både LCPUC och LCWU heter kategorin dessutom *Politisk ekonomi*. Bibliotekens roll ansågs nog också viktig eftersom voluntarism var ett så centralt begrepp inom maoismen, varje människas möjlighet att själv förändra sina villkor. Genom att studera (maoismens) texter på biblioteket kunde alla människor skaffa sig kunskap och på så vis uppnå självförädling. Och därmed är vi också inne på en av konfucianismens allra viktigaste grundtankar, den om att genom införskaffande av kunskap kunna bli en bättre människa och undvika felaktiga handlingar.²⁴¹

*

Fler nyckelord och grundtankar jag finner i konfucianismen, utöver tanken om utbildningens nytta, är; fem naturliga band (modell för en social hierarkisk uppbyggnad), jämlikhet, etik och moral, vikten av att vara trogen läran, kompromiss (den gyllene regeln, medelvägen). De fem naturliga banden som en del av femtalet likställt med fullkomlighet återfinns i systemens femdelade struktur. Den respekt som konfucianerna hävdar skall finnas inom denna den sociala hierarkiska uppbyggnaden kan sägas speglas i klassifikationssystemen genom *Ideologi* och *Filosofi* som en generalisering av *Samhällsvetenskap* som i sin tur är en generalisering av *Naturvetenskap*. Jag anser att denna indelning visar att det finns en viss hänsyn mellan

---

²³⁸ Granqvist 2000, s. 219.

²³⁹ Granqvist 2000, s. 96.

²⁴⁰ Lodén 1998, s. 26.

²⁴¹ Granqvist 2000, s. 42-43.

ämnesområdena, eller snarare än hänsyn - en hierarkisk relation. Hur den femte huvudgruppen *Allmänt/Böcker av blandat innehåll* kommer in i denna "fullkomlighet" kan jag inte ge svar på. Den är kanske en "slaskkategori" där sådant hamnar som inte kan placeras någon annanstans och är kanske mest "ett nödvändigt ont". Å andra sidan innehåller denna grupp förmodligen referensmaterial och uppslagsverk av olika slag och innehåller väl därför lite av varje ur de övriga kategorierna. Denna kategori borde därför kunna sägas vara en ytterligare generalisering av alla de andra kategorierna tillsammans, varför *Allmänt* rentav borde placeras främst? För främst placeras ju denna kategori i t.ex. UDK, LCC och SAB-systemet (näja, nästfrämst).

*

I daoismen finner jag till sist följande nyckelord och grundtankar; naturen (Dao, naturtillståndet som det ideala tillståndet, naturens lagar som de allra viktigaste), enkelhet (wuwei, spontanitet - även här kommer naturen in), yinyang (motsatser i växelverkan, wuxing - fem faser/element), ett empiriskt förhållningssätt och ett vetenskapligt betraktelsesätt (magi, alkemi, observationer, experiment, manuellt arbete, naturvetenskap). Naturen, naturvetenskap, det empiriska förhållningssättet - dessa grundtankars eventuella påverkan på klassifikationssystemen har jag berört, liksom motsatsernas växelverkan och de fem faserna som en symbol för fullkomlighet. Alla dessa grundtankar inom daoismen hör mer eller mindre ihop tycker jag och därför är det för mig omöjligt att nämna en sådan grundtanke utan att se dess koppling till en annan. Daoismens inflytande i klassifikationssystemen rent konkret har jag mycket svårt att se. Eftersom denna filosofi förespråkade enkelhet och ro framför krig, och eftersom just krig och andra sådana "hårda" ämnen såsom *Politik* och *Juridik*, som jag ser som avlägsna daoismens värderingar, erhåller framhållna platser i systemen, tror jag inte att daoismen influerat dessa fem klassifikationssystem nämnvärt. Daoismens kunskapssyn skiljer sig också avsevärt från maoismens, som jag anser var den dominerande ideologin när de fem klassifikationssystemen utarbetades. Maoismen menar att det finns en evig sanning och att det som människan uppfattar med sina sinnen är en falsk fenomenvärld, medan daoismen förespråkar empiriska studier, sinneserfarenheter, för att få kunskap om någonting. Däremot tror jag kanske att tanken om femtalet som verkar ha varit central inom daoismen, och yinyang-tänkandet, kan skönjas i systemen, men då på ett mer abstrakt plan. Sammanfattningsvis är daoismens påverkan på de undersökta fem klassifikationssystemen i högsta grad osäker och alla de resonemang jag fört i det här kapitlet rörande dess möjlighet till påverkan och konkreta exempel på densamma är enbart subjektiva och ingenting jag finner stöd för i tidigare forskning. Därför kan jag heller inte dra några slutsatser utifrån det resonemang jag fört kring daoismen, om att denna åskådning utgör en influens. Men möjligtvis kan mina subjektiva förslag och idéer uppmuntra andra till att fortsätta denna undersökning.

4.4 Avslutande diskussion och förslag till fortsatt forskning

Slutligen kan jag konstatera att bruket att klassificera enligt en ideologi verkar ha varit tradition i Kina såväl under 1900-talets kommunistiska era som under kejsartiden. Enligt John Barclay skulle den ideologiska betydelsen i ett klassifikationssystem vara som en filosofisk begreppsförklaring av mänsklig kunskap.²⁴² Men detta bruk måste

---

²⁴² Barclay 1995, s. 102.

föra med sig problem, något annat har jag svårt att tänka mig. Zhang skriver att bibliotekarier under Maos tid hade stora problem med att klassificera utefter ideologisk synvinkel; det var tidskrävande och oftast omöjligt att veta vilken ideologisk riktning ett visst dokument hade.²⁴³ Eftersom politiska ideologier ständigt förändras är det fel och vanskligt att låta klassifikationssystem baseras på dem, menar Studwell, Wu & Wang.²⁴⁴ Logik, hellre än ideologi, borde istället vara idealet för klassifikation.²⁴⁵ Samma artikelförfattare påpekar dock att inget system helt kan undgå att begränsas av ideologiska influenser.²⁴⁶ Jag har inte gjort någon djupare studie i ämnet och kan inte uttala mig generellt, men utefter vad jag läst just inför det här arbetet, kan jag bara hålla med i dessa åsikter. Det är också väldigt lätt att se kopplingen mellan vad Studwell, Wu & Wang och fler med dem anser, och vad Joacim Hansson kom fram till för slutsatser i sin doktorsavhandling om SAB. SAB gav enligt Hansson en bild av samhället genom att synliggöra olika ideologiska diskurser²⁴⁷ - förmodligen är detta alltså ingen unik företeelse utan något som många andra nationella klassifikationssystem är baserade på.

*

I Kina liksom i andra länder har man arbetat fram nationella klassifikationssystem, men skulle det vara möjligt att utarbeta ett enda globalt klassifikationssystem i framtiden? Zhang menar att eftersom världen är komplicerad och består av olika kulturella arv och olika politiska och ekonomiska system så är detta kanske en omöjlighet.²⁴⁸ Ingen nation kan helt radera sin historia och sitt kulturella arv, menar Studwell, Wu & Wang.²⁴⁹ Och möjligtvis, ja troligtvis, är det så. Hur gärna man än vill radera något, som under kulturrevolutionen då "De fyras gäng" ville förvandla flera hundra år av historia till *tabula rasa*, så går det inte, den finns alltid kvar, impregnerat i ett lands själ. Detta märks inte minst på de sätt som daoismen trots olikheter, enligt mig ändå har vissa likheter med konfucianismen och maoismen.

*

Jag vill slutligen ge några förslag till fortsatt forskning. I avsnittet med mina avgränsningar i början av uppsatsen skriver jag att "jag har valt bort att analysera äldre klassifikationssystem från kejsartiden. Detta hade annars kunnat vara en möjlighet, för att jämföra dem med de moderna systemen och på så vis kanske se en utveckling från konfucianska influenser till maoistiska i klassifikationssystemen." Att göra en sådan undersökning är därför ett förslag till fortsatta studier. Enligt mig skulle det också vara mycket intressant att analysera de västerländska influenserna mer. DDC introducerades ju i Kina i slutet av 1800-talet och kring sekelskiftet, och i början av 1900-talet var de västerländska influenserna starka. Därtill har jag nämnt att västerländska filosofer influerat de västerländska klassifikationssystemen (Hong-Ying Liu-Lengyel och Maj Klasson menar ju detta). Finns det då en möjlighet att västerländska filosofers värderingar och åskådningar återfinns i de kinesiska klassifikationssystemen? Detta och mycket annat vore intressant att forska om och diskutera kring. Ur ett ännu större

---

²⁴³ Zhang 2003, s. 12.

²⁴⁴ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 70-71.

²⁴⁵ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 72.

²⁴⁶ Studwell, Wu & Wang 1994, s. 71.

²⁴⁷ Hansson 1999, s. 233.

²⁴⁸ Zhang 2003, s. 20.

²⁴⁹ Studwell, Wu & Wang, 1994 s. 71.

perspektiv vore det också intressant att studera olika klassifikationssystem från alla möjliga länder runtom hela världen, för att se om och hur de uppvisar likheter med varandra. Kanske är likheterna fler än skillnaderna, kanske är idén om ett globalt klassifikationssystem därför inte så befängd trots allt?

Min uppsats har ändå syftat till att ge en bild av ett ämne som är sällan omnämnt och kan därför ses som en introduktion till det kinesiska biblioteksväsendet där fortsatta studier sedan skulle kunna gå vidare och ge fördjupade kunskaper, även ur andra aspekter.

5. Slutsatser

Så hit har färden tagit oss till slut, den färd som jag bjöd in på alldeles i början av uppsatsen. Men vart har vi hamnat, har vi kommit i mål, har jag hittat svar på de frågor jag ställde? I den här uppsatsen har jag försökt synliggöra vilka influenserna till Kinas klassifikationssystem varit och undersökt på vilket sätt tre specifika åskådningar yttras i systemstrukturerna. Jag har därför gått igenom det kinesiska biblioteksväsendets historiska utveckling och studerat på vilket sätt metoderna att klassificera böcker utvecklats och eventuellt förbättrats. Jag har lyft fram fem specifika klassifikationssystem från 1900-talets mitt och studerat dem så detaljerat som möjligt, trots brist på material. Jag har delvis utgått från ett resonemang om att samhällets dominerande värderingar kan skönjas i klassifikationssystemen och har därför studerat de tre ideologiska och filosofiska riktningarna för att i en analys se huruvida och på vilket sätt dessa kan märkas av i klassifikationssystemen. Allt detta har syftat till att göra en deskriptiv studie av hur kinesiska klassifikationssystem ser ut, eftersom det är ett ämne som förmodligen är relativt obekant för många, även för oss som studerar biblioteks- och informationsvetenskap. Den här uppsatsen har trots allt bara gett en relativt ytlig bild av Kinas klassifikationssystem och bibliotekshistoria. Det är en början, fanns det mer tid och material tillgängligt skulle det vara möjligt att gräva ännu djupare i ämnet. Jag anser dock att jag genom mina studier uppnått syftet väl.

5.1 Svar på frågeställningarna

I det här kapitlet vill jag ge konkreta och sammanfattande men ändå resonerande svar på de frågor jag ställde i uppsatsens inledande kapitel. Min huvudsakliga frågeställning för det här arbetet gällde de fem klassifikationssystemen *Library Classification of the People's University of China*, *Library Classification of the Chinese Academy of Sciences*, *Library Classification for Medium and Small Libraries*, *Library Classification of Wuhan University* och *Chinese Library Classification*.

- *Hur/på vilket sätt yttras de daoistiska, konfucianska och maoistiska idéerna i klassifikationssystemens struktur och innehåll?*

Det är självklart svårt med hänsyn till mitt ringa analysmaterial att ge ett fullständigt svar på den här frågan, men utifrån vad jag diskuterat vill jag ändå göra ett par konstateranden.

I de fem system som jag studerat är maoismen den ideologi som framträder allra tydligast, och det är inte förvånande eftersom dessa klassifikationssystem utarbetades under Maos tid som ledare i Kina och eftersom det då var maoismen och marxism-leninismen som var de dominerande åskådningarna. Jag vill gärna förklara detta ytterligare; till exempel så visar Joacim Hanssons doktorsavhandling att SAB-systemet synliggjorde de maktförhållanden som rådde mellan olika ideologiska diskurser i samhället. I det här fallet, med de kinesiska klassifikationssystemen, var marxism-leninismen och maoismen de starkaste ideologierna i samhället under tiden då systemen utarbetades och därför anser jag att det inte är förvånande att maoismen framträder mest explicit. Tydligast märks detta genom att den översta huvudgruppen i alla fem systemen är *Marxism-leninism och Mao Zedongs tänkande/skrifter*. I den övergripande strukturen i sin helhet går också maoismens influenser att skönja; *Filosofi* är utan undantag

placerad före *Samhällsvetenskap* som i sin tur är placerad före *Naturvetenskap* i samtliga fem system, vilket jag anser beror på den idé som är av maoistisk grund; att filosofi är en generalisering av samhälle och natur och att samhällsvetenskap i sin tur är en generalisering av mänskliga aktiviteter (d.v.s. naturvetenskap). Enligt Mao fanns enbart två kunskaper; den om klasskamp och den om kampen för produktion/tillverkning. Dessa två kunskaper representeras i sin tur av *Samhällsvetenskap* och *Naturvetenskap* som i sin tur abstraheras av *Filosofi* som både är en summering och en generalisering av dessa båda kunskaper. Detta sätt att dela in kunskap på syns tydligt i de fem klassifikationssystemens övergripande struktur som alla är indelade i ett fåtal (fyra resp. fem) stora huvudgrupper som går från det generella till det speciella: *Ideologi, Filosofi* → *Samhällsvetenskap* → *Naturvetenskap* och *Allmänt*.

Klasskamp och folkets krig var en av grundtankarna inom maoismen, detta märks även i systemen genom att ämnen såsom *Politik, Krigsväsen, Försvar* och *Militära affärer/Militärväsen* är placerade högt upp bland de samhällsvetenskapliga ämnena. I LCCAS och MSL är däremot *Historia* placerad före militära och politiska ämnen. Eftersom historia enligt Mao var resultatet av social utveckling placerades därför detta ämne främst. Det finns ett flertal andra små exempel på hur maoismen yttrar sig i klassifikationssystemens strukturer och innehåll som jag tar upp i analys- och diskussionskapitlet och jag upprepar dem inte alla här. En viktig detalj som tydligt visar på hur maoismens värderingar yttras och som jag däremot vill ta med bland slutsatserna är de tilläggstal och aspekter som kan föras till notationen. Dessa aspekter visar på t.ex. författarens ideologiska tillhörighet. Detta sätt att ”stämpla” böcker med klassifikationens hjälp var vanligt hos system som utarbetades i Kina på 1950-, 60- och 70-talen.

*

Jag vill inte påtvinga ett mönster på systemen, inte tillskriva något som kanske inte finns där och anser därför att det är svårt, för att inte säga omöjligt, att säga om och hur daoismens och/eller konfucianismens värderingar yttras i klassifikationssystemens strukturer. De enda synliga tecknen för dessa åskådningars influenser, framför allt daoismens, är närvaron av femtalet genom den femdelade strukturen som återfinns i fyra av de fem systemen. Detta är dock min egen subjektiva bedömning. Femtalet är en symbol för fullkomlighet och som hos daoisterna återfinns i de fem faserna och hos konfucianerna i de fem banden mellan familjemedlemmarna. Även den kinesiska flaggan som antogs 1949 bygger på detta femtal och är en symbol för det kommunistiska partiets ledarskap – på så vis anser jag att den klassiska filosofin har påverkat även den moderna politiska ideologin. Men som jag nämner i det föregående kapitlet måste jag reservera mig till detta antagande eftersom det är konstigt, om klassifikationssystemen från 1900-talet är strukturerade efter femtalet, att inte de tidigare klassifikationssystemen från kejsartiden också är det, som istället var t.ex. fyr- och sjudelade. De gamla klassifikationssystemen, om några, borde väl i sådana fall vara influerade av filosofiskt tänkande, kan man tycka.

Den framstående positionen av ämnet *Filosofi* anser jag är en indikator på hur filosofier i allmänhet ansetts viktiga. I alla system, förutom i LCPUC, är *Filosofi* en egen huvudgrupp, men alltid placerad efter de politiska ideologierna. (I LCPUC däremot är *Filosofi* placerad tillsammans med ideologierna i den främsta huvudgruppen.) I CLC är

konfucianismen klassad som den primära filosofin, enligt vad Wenxian Zhang påpekar är kinesisk bibliotekstradition. Detta får mig att ana att konfucianismen är klassad på samma sätt även i de fyra tidigare systemen och att denna lära därigenom har ett visst inflytande i klassifikationssystemen.

Huvudgruppen *Naturvetenskap* som återfinns i alla fem system anser jag kan ha influerats av daoismen eftersom anhängarna av denna lära studerade naturen och därigenom sägs ha utgjort en grund för naturvetenskapen. Daoisterna sägs även ha varit föregångare inom ämnet kemi genom deras experiment med att framställa guld på konstgjord väg, och livselixir.

Utöver dessa resonemang vill jag inte dra några slutsatser rörande konfucianismens och/eller daoismens påverkan på systemen eftersom jag saknar stöd för sådana i mitt material och de skulle bli alltför subjektiva för uppsatsens bästa. Jag vill också påpeka att de slutsatser jag ändå dragit i det här avsnittet är starkt personliga slutsatser och inte definitiva på något sätt. Men utifrån min koncentrerade studie i ämnet vill jag ändå framhålla dessa punkter eftersom de är intressanta. Men jag vill inte påstå att de är sanningen som sådan.

*

Min slutsats gällande denna fråga blir dock till sist att maoismens idéer yttras mycket tydligt i klassifikationssystemen. Varken daoismens eller konfucianismens värderingar kan skönjas *direkt*. Däremot anser jag att de eventuellt kan anas på ett abstrakt plan; genom att de i sin tur uppvisar ett antal likheter med varandra och med maoismen kan jag tänka mig att dessa filosofiers värderingar kan skönjas *igenom* maoismen, på grund av att idéer som anses maoistiska i många fall härstammar från äldre filosofier.

- *Hur har det kinesiska sättet att klassificera utvecklats, från de tidigaste ansträngningarna till klassifikation för ca två tusen år sedan, fram till idag, med tyngdpunkt på 1900-talets utveckling?*

Intressant nog så var det först i början på 1900-talet som sättet att klassificera i Kina förändrades och moderniserades. Innan hade man använt i stort sett samma sätt i tusen år. Ändå verkar det som om det florerat ett antal någorlunda olika klassifikationssystem under historiens gång; system med olika många huvudgrupper varav det fyrdelade *sibu*-systemet var det vanligaste. *Sibu*-systemet utvecklades under en lång tid; från dess "födelse" under Qin-dynastin på 200-talet f. Kr. till en mer förfinad version några hundra år senare under Jin-dynastin. Kategorierna var då 1) Klassiker; 2) Historia och blandat; 3) Filosofi, politik, juridik; och 4) Litteratur. Konfucianismen var det viktigaste ämnet i *sibu*-systemet. Det innebar förmodligen bl.a. att det i kategorin *Filosofi* fanns störst plats för den konfucianska läran. Men även sjudelade system och andra klassifikationssystem användes i Kina förr, framför allt *Qi Lue* som upprättades av far och son Liu under Han-dynastin. Även detta klassifikationssystem var starkt genomsyrat av konfucianismens värderingar eftersom Liu själva var lärda inom denna åskådning. Till detta system hörde även se-hänvisningar och ämnesord. Det måste ha varit ett väldigt avancerat och modernt system för den tiden. När *Qi Lue* inte längre ansågs kunna räkna till att täcka alla ämnen vidareutvecklades *sibu*-systemet som blev det vanligast förekommande. Vad man bör känna till är att Kina under tusentals år har varit styrt av olika dynastier, ibland splittrat i småriken och därför styrt av flera

dynastier samtidigt. Jag kan tänka mig att tiderna var oroliga och att många stridigheter förekom om vem som hade rätt till land och makt. Och det var just vid de kejsarliga hoven som boksamlingar fanns och stora bibliotek etablerades. Det var böckerna i dessa bibliotek som klassificerades, några folkbibliotek för vanliga människor fanns inte. Inte heller fanns något enhetligt sätt att klassificera, det fanns ingen egentlig standard, och därför måste det ha varit en ”salig röra” när man under 1900-talet försökte standardisera klassifikationssystemen för hela landet.

Egentligen är det inte så konstigt att klassifikationstraditionen förändrades och moderniserades först i början på 1900-talet – det var ju då som kejsardömet slutligen avskaffades och Kina blev en republik. Detta innebar ju också att Kinas relationer med omvärlden förändrades, landet öppnades upp för utländska influenser. Såväl utländsk litteratur som klassifikationsmetoder fördes in i landet. Till en början var de amerikanska influenserna starkast och DDC var ett populärt system som både översattes i sin helhet och omformades till att bättre passa de kinesiska förhållandena. Efter KKP:s seger och bildandet av en folkrepublik 1949 blev det de sovjetiska influenserna som fick övertaget. Under 1950-talet och ett par årtionden framåt under Mao Zedongs ledarskap satsades det på att standardisera klassifikationssystemen och att skapa ett enda nationellt system för alla Kinas bibliotek. De fem system som jag har tittat på i mitt arbete har utarbetats just under den här perioden och jag har redan konstaterat att det är tydligt att de alla är starkt influerade av den kommunistiska läran. Idag är CLC det system som kan kallas för ett nationellt standardiserat klassifikationssystem i Kina eftersom det används på ca 94 procent av landets bibliotek. Den första versionen av CLC gavs ut 1975 och idag är det ett av de största klassifikationssystemen i världen. Så man kan verkligen prata om en otroligt intressant utveckling vad gäller kinesisk klassifikationstradition. Från att ha varit mycket tidiga med att klassificera, redan under 200-talet f. Kr., till att fastna i gamla mönster och inte utvecklas nämnvärt under ett par tusen år så till den grad att länderna i västvärlden gick om och utvecklade modernare och mer avancerade system, till att slutligen ha ett av de mest omfattande och modernaste klassifikationssystemen i världen! Här finns oändligt mycket mer att hämta än vad jag fått plats med i den här uppsatsen som i sin omfattning bara är en skrapning på ytan.

- *Av och för vem/vilka skapades klassifikationssystemen?*

Den här frågan är intressant eftersom det borde vara deras värderingar, de som skapat klassifikationssystemen, som yttras i systemen - om resonemanget stämmer att det är den rådande maktens värderingar som kan skönjas det vill säga. Jag anser samtidigt att det är viktigt för uppsatsens syfte och huvudfråga att ta reda på vilka klassifikationssystemen var till för, vilka som skulle använda dem.

De första klassifikationssystemen under kejsardynastierna skapades framför allt av konfucianska lärda som anställdes vid de kejsarliga biblioteken för att utveckla system som skulle vara anpassade till de specifika samlingarna. Dessa män var utvalda av kejsaren och var av den anledningen förmodligen sådana som delade dennes åsikter och trosuppfattningar. I analyskapitlet för jag en diskussion kring begreppet *kontroll* och jag funderar över logiken i att kejsarna byggde upp boksamlingar med avsikt att kontrollera, samtidigt som vanligt folk inte var välkomna in i dessa kejsarliga bibliotek då dessa enbart var till för lärda av olika slag. Eftersom vanligt folk inte hade tillgång till dem tror jag inte att biblioteken på den tiden kan ha fungerat som samma skarpa ideologiska

instrument för att propagera för massorna som de senare blev under Mao Zedongs ledarskap.

Däremot gäller den här frågan inte bibliotek och klassifikation under den dynastiska tidsepoken, utan i första hand de fem klassifikationssystemen som jag förenklat omnämner LCPUC, LCCAS, MSL, LCWU och CLC och dessa skapades vid skolor och akademier av ämnesexperter, studenter och yrkesutövande bibliotekarier med Maos ord och föreskrifter som vägledande verktyg. Såväl LCPUC som LCCAS och LCWU skapades för att användas på varsitt specifikt bibliotek men både LCPUC och LCCAS blev så populära att de användes i större omfattning, idag framför allt på vissa högskole- och specialbibliotek. Dessa system skapades alltså för att användas av studenter och bibliotekarier på universitet (LCPUC och LCWU) och på vetenskapsakademien, Academy of Sciences (LCCAS). LCWU skapades till och med med avsikten att ersätta det "kapitalistiska" klassifikationssystem som sedan tidigare användes på universitetet i Wuhan. MSL och CLC däremot utarbetades båda med syfte att skapa ett nationellt klassifikationssystem. CLC som gavs ut så sent som 1975 i sin första version var en stor satsning där mängder av bibliotek och biblioteksskolor involverades i arbetet att, tillsammans med ämnesexperter, under ledning av Administrative Bureau of Cultural Affairs och nationalbiblioteket i Beijing, skapa ett nationellt och allomfattande klassifikationssystem med marxism-leninismen och maoismen som ledstjärnor. Som nationella standardiserade system var MSL och CLC därför avsedda att användas inte bara på skolbibliotek, men även på folkbibliotek och mindre bibliotek ute på landsbygden. Eftersom jag antar att Administrative Bureau of Cultural Affairs är en statlig institution liksom Academy of Sciences, nationalbiblioteket och de olika universiteten så betyder det att samtliga fem klassifikationssystem är utarbetade av politiskt styrda organisationer och därmed stärks resonemangen om den rådande maktens värderingar i klassifikationssystemen.

Även om avsikten med alla system förmodligen var att vara till för användarna (biblioteksbesökarna och bibliotekarierna) så är min uppfattning att de främst skapades *av* kommunister *för* kommunister. Mao och hans följeslagare ville indoktrinera massorna, få kontroll över befolkningen och deras sätt att leva och tänka och till sin hjälp hade han biblioteken där klassifikationssystemen kunde ge företräde åt viss litteratur framför en annan. Jag är däremot övertygad om att inte alla delade dessa kommunistiska åskådningar och därför kan man inte säga att klassifikationssystemen var skapade för användarna, utan snarare för en sorts idealanvändare, en bild av en människa så som Mao ville att hon skulle se ut.

5.2 Reflektion kring metoden

Avslutningsvis vill jag göra en kort reflektion kring min metod och hur jag tycker att den fungerat för att uppnå syftet och besvara frågorna. Jag tror för det första att min analys hade kunnat bli bättre och utförligare om jag hade haft tillgång till mer detaljerat analysmaterial. D.v.s. om jag hade haft tillgång till klassifikationssystemen i sin helhet. Om analysmaterialet varit större/mer detaljerat hade det också funnits anledning att studera daoismen, konfucianismen och maoismen djupare. Min studie av åskådningarna är relativt ytlig och det beror just på att analysmaterialet i sig är så pass begränsat att jag tror att en djupstudie av åskådningarna förmodligen inte hade kunnat ge mycket mer till mina frågeställningar. Att kombinera detaljerat analysmaterial med djupare studier av

åskådningarna är jag övertygad om skulle kunna bidra till en bättre uppsats. För det andra tror jag att analysen hade kunnat bli mer strukturerad om jag hade haft mer klara och tydligare riktlinjer för hur jag skulle gå till väga rent praktiskt i analysen. Detta hade också bidragit till att ge grundligare svar på frågeställningarna, framför allt min huvudfråga. För att anknyta till stycket om förslag till fortsatt forskning i det föregående kapitlet, så ger jag därför ytterligare ett förslag; att utifrån samma material, men i mer detaljerad form, och med tydligare metodiska riktlinjer, göra en utförligare analys utifrån samma frågeställningar som jag haft i det här arbetet.

6. Sammanfattning

Uppsatsen tar avstamp dels i rent personliga intressen för klassifikation och för Kina som land och kultur. Dels tar den avstamp i en ambition att lyfta fram en del av världen som inte studerats närmare under min utbildning inom ramen för biblioteks- och informationsvetenskap, och dels i ett resonemang om att ett samhälles dominerande värderingar kan skönjas i bibliotekens klassifikationssystem. Jag hade efter en inledande genomläsning av material fått en bild av att ett flertal olika influenser påverkat utformandet av klassifikationssystemen i Kina och jag ville därför göra ett arbete om dessa olika faktorer som utgjort påverkan och på vilket sätt de kunde synas i klassifikationssystemen. Jag avgränsade därefter arbetet till tre specifika åskådningar som alla varit av betydelse under olika perioder i Kina.

De influenser jag har undersökt har varit två filosofiska riktningar, daoismen och konfucianismen, vars värderingar utvecklats och efterlevts under lång tid och vars båda grundare sägs ha levt omkring 500 f. Kr., samt den politiska ideologin maoism som utvecklades i Kina under Mao Zedongs ledarskap i mitten av 1900-talet;

Inom daoismen är Dao, Vägen, det centrala, ett naturtillstånd som finns i allt. Naturen är över huvud taget ett centralt begrepp inom denna filosofi som förespråkar enkelhet, spontanitet och naturens lagar framför övermaktens. Andra centrala idéer i daoismen är yinyang-tänkandet - idén om två motsatsers växelverkan ur vilken de fem faserna uppstår. Enligt daoismen styrs alla områden och vetenskaper av dessa krafter. Genom experiment och observationer av naturen sökte daoisterna Dao och denna filosofi har därför ibland tolkats som en föregångare för ett vetenskapligt betraktelsesätt och som grundare av naturvetenskapen.

Konfucianismen ser människan som jämlik, alla har samma möjlighet att med hjälp av utbildning uppnå likvärdig moralisk insikt. Enligt denna filosofi är familjens fem naturliga band, t.ex. mellan far och son och mellan man och hustru, hierarkiska band som utgör modeller för rollerna i samhället. Utbildningens nytta, etik och moral är viktiga dygder inom konfucianismen, som länge användes som ett ideologiskt redskap av kejsardömet för att undertrycka opposition. Hans Granqvist som jag refererar till i avsnittet om konfucianism, samt Torbjörn Lodén som jag refererar till i avsnittet om maoism, påpekar båda ett flertal likheter mellan konfucianismen och maoismen.

Maoismen härstammar från kommunismen, som Kina såg som ett medel att lyftas ur internationell förnedring i början av 1900-talet, och var en tolkning av marxismen på de kinesiska förhållandena. Mao Zedongs tänkande, som ideologin egentligen heter, var under mitten på 1900-talet en statsideologi vars idéer inte fick ifrågasättas utan skulle följas under alla omständigheter. All mänsklig verksamhet skulle bedrivas utifrån dess teser. Enligt maoismen finns en sann verklighet och en falsk fenomenvärld, filosofer delas in i idealister och materialister och motorn i samhällsutvecklingen anses enligt maoismen vara klasskampen. Genom masskampanjer skulle folket indoktrineras med sanningarna såsom maoismen beskrev dem. Maoismen ser människan som någon som med egen kraft kan förändra sina villkor, detta kallas för voluntarismen och är, tillsammans med nämnda idéer, en av huvudriktningarna inom denna ideologi.

*

Uppsatsens syfte har varit att göra en deskriptiv studie av hur kinesiska klassifikationssystem är uppbyggda och hur metoderna att klassificera utvecklats i takt med det kinesiska biblioteksväsendet. I arbetet har jag för att uppnå detta applicerat

nämnda åskådningar på fem specifika klassifikationssystem och med en idé- och ideologianalys undersökt om och hur idéerna yttras i systemens struktur och innehåll. I metodavsnittet där jag skriver om idé- och ideologianalysen tar jag även upp hermeneutiken vars ena grundtanke är kontexten, som är viktig för att kunna tolka studieobjektet och se en mening. Därför har jag även gjort en historisk studie av kinesiskt biblioteksväsen där tyngdpunkten legat på utvecklingen efter att Kina blev en republik i 1912 och efter bildandet av folkrepublik 1949. Denna studie åskådliggör hur biblioteksväsendet i Kina utvecklats och framför allt hur traditionen kring klassifikation förändrats med tiden. Jag har utkristalliserat några viktiga perioder i Kinas 1900-talshistoria i vilka man tydligt kan avläsa och åtskilja de influenser som påverkat såväl biblioteksväsen som klassifikationstradition;

Perioden före 1949 då Kina gick från kejsardöme till republik och därmed öppnade sig för västerländska influenser för att modernisera biblioteken. Fram till 1912, då Kina blev republik, hade i stort sett samma klassifikationssystem använts i tusen år, men när Kina moderniserades kom influenser från omvärlden. DDC blev ett populärt klassifikationssystem som översattes till kinesiska och modifierades för att bättre passa de kinesiska biblioteken.

Perioden från 1949 fram till 1960-talet då Sovjetunionen utgjorde främsta influens och marxismen blev ett rättesnöre i Kina. Under denna period inleddes försök att skapa standardiserade nationella klassifikationssystem och utgångspunkt var alltid att låta marxismen vara vägledande.

Perioden efter splittringen med Sovjetunionen då marxismen ersattes av maoismen och Mao Zedong startade kulturrevolutionen som fick sitt slut 1976, samma år som Mao själv dog. Tiden därefter har jag bara nämnt i korthet eftersom uppsatsens fokus inte ligger på den, men jag nämner att efter 1976 öppnades Kina upp igen för omvärlden och biblioteksväsendet influerades återigen av idéer från väst.

*

Uppsatsens övergripande frågeställning gällde fem klassifikationssystem; *Library Classification of the People's University of China*, *Library Classification of the Chinese Academy of Sciences*, *Library Classification for Medium and Small Libraries*, *Library Classification of Wuhan University* och *Chinese Library Classification* som samtliga publicerades mellan 1953-1975;

- Hur/på vilket sätt yttras de daoistiska, konfucianska och maoistiska idéerna i klassifikationssystemens struktur och innehåll?

Denna frågeställning följdes sedan av två kompletterande frågor;

- Hur har det kinesiska sättet att klassificera utvecklats, från de tidigaste ansträngningarna till klassifikation för ca två tusen år sedan, fram till idag, med tyngdpunkt på 1900-talets utveckling?
- Av och för vem/vilka skapades klassifikationssystemen?

Jag har som sagt använt mig av en idé- och ideologianalys för att besvara huvudfrågan. Genom att studera de tre åskådningarna och sedan lägga dem som ett raster på klassifikationssystemen har jag analyserat och diskuterat kring vilka idéer och grundtankar som återfinns i systemens struktur. Det har inte varit helt lätt eftersom jag inte haft tillgång till systemen i sin detaljerade helhet, utan enbart haft den övergripande

strukturen med huvudgrupper och klasser att tillgå. Metoden att använda en idé- och ideologianalys är inte oproblematiserad eftersom det kan hända att olika forskare får fram olika resultat. Subjektiviteten kan skapa svårigheter med tillförlitligheten i analysresultaten.

Mina främsta slutsatser är att maoismens influenser i samtliga fem klassifikationssystem är mycket tydliga och jag ger flera exempel på hur dessa idéer yttrar sig. Maoismen och marxism-leninismen har dessutom fungerat som en vägledning när man utarbetat systemen. Jag anser däremot inte att det finns några *direkt* skönjbara exempel på influenser från daoismen och konfucianismen. Emellertid resonerar jag kring hur dessa filosofier, genom att ha vissa likheter med maoismen, kan skönjas i systemen *igenom* maoismen, på grund av att maoismen tagit till sig värderingar som från början var daoistiska och/eller konfucianska. Jag anser likväl utöver detta att huvudgruppen *Naturvetenskap* kan härstamma från daoismen, och inom det naturvetenskapliga fältet framför allt klassen *Kemi*. Jag anser också att den femdelade inledningen av huvudgrupper som är i stort sett gällande för samtliga fem klassifikationssystem kan härstamma från femtalet som inom den kinesiska filosofin står för fullkomlighet, även om jag är reserverande i detta antagande. Till sist konstaterar jag även att konfucianismen som (förmodligen) är högst prioriterad i klassen *Filosofi* i alla fem systemen är ett tecken på konfucianismens influens. Jag reserverar mig dock för att slutsatserna gällande daoismen och konfucianismen till stor del är subjektiva och saknar stöd i litteraturen.

De andra två frågeställningarna ges också svar, där jag ger min återberättelse av den kinesiska klassifikationstraditionens utveckling som moderniserades först i början av 1900-talet i och med avskaffandet av kejsardömet. Dessförinnan hade samma sätt att klassificera använts i ungefär tusen år. Ett fyrdelat klassifikationssystem som kallades för *sibu* (si = fyra) användes på många av de kejsarliga biblioteken, men även det sjudelade *Qi Lue* och andra system utarbetades och var i bruk. Under Maos ledarskap sattes projekt igång för att skapa ett enda standardiserat, nationellt klassifikationssystem och idag är CLC det största klassifikationssystemet i Kina och därtill ett av de största i världen.

Gällande den tredje och sista frågan kommer jag främst fram till att de fem klassifikationssystem som jag undersökt i den här uppsatsen skapades *av* kommunister *för* kommunister. Av statliga institutioner med marxism-leninism och maoism som ledstjärnor, *för* en idealanvändare så som Mao ville att hon skulle vara.

*

I ett avsnitt om tidigare forskning nämner jag bl.a. Joacim Hanssons doktorsavhandling från 1999 som resonerar kring att ett samhälles värderingar återspeglas i klassifikationssystemen. Denna tankegång återkommer i flertalet av de källor jag använt mig av och efter att analysen är gjord och efter att jag diskuterat material och analys, konstaterar jag själv att jag är benägen att hålla med. De klassifikationssystem som jag studerat i uppsatsen gavs alla ut under Maos ledarskap i Kina och under den perioden var kommunismen, marxism-leninismen och maoismen de starka ideologierna. De var så auktoritativa att de inte fick ifrågasättas. Allt skulle tolkas, utföras och skrivas enligt maoismens åskådningar och klassifikationssystemen från den tiden är därför tydliga återspeglings av denna ideologiska värderingar.

Käll- och litteraturförteckning

Barclay, John (1995). *The seventy-year ebb and flow of Chinese library and information services: May 4, 1919 to the late 1980s*. Metuchen, N.J.: Scarecrow Press.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2000). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Bismo, Mathias. Maoism (aka Mao Zedong Thought). Ingår i *Encyclopedia of Marxism*. <http://www.marxists.org/glossary/terms/m/a.htm#maoism> [2005-05-02]

Björk, Kaj & Björk, Claude (1997). *Kinas väg: Från stenåldern till dataåldern*. Stockholm: Rabén Prisma.

Bryder, Peter (2005). Kina: Religion. Ingår i *Nationalencyklopedin*. http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=224961 [2005-05-29]*

Ebrey, Patricia Buckley (1996). *Cambridge illustrated history of China*. Cambridge: University Press.

Ejvegård, Rolf (2003). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Foskett, D J (1989). *National surveys of library and information services: 1: China*. London: British Library.

Gilje, Nils & Grimen, Harald (1992). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. Göteborg: Daidalos.

Granqvist, Hans (2000). *Filosofi i Kina: De stora filosoferna, folktron och spådomsböckerna*. Stockholm: Svenska förlaget.

Hansson, Joacim (1995). Framväxten av "Klassifikationssystem för svenska bibliotek". *Svensk biblioteksforskning*, nr. 2, s. 14-36.

Hansson, Joacim (1999). *Klassifikation, bibliotek och samhälle: En kritisk hermeneutisk studie av "Klassifikationssystem för svenska bibliotek"*. Borås: Valfrid.

Huanwen, Cheng (2001). The effect of the Cold War on librarianship in China. *Libraries & Culture*, vol. 36, no. 1, s. 40-50.

Klasson, Maj (1996). Scripted knowledge, knowledge organisation and the adult information user. *Svensk biblioteksforskning*, nr. 2-3, s. 5-16.

Konow, Jan von (2005). Kina. Ingår i *Nationalencyklopedin*. http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=224961 [2005-05-02]*

Lidin, Olof (2005). Daoism. Ingår i *Nationalencyklopedin*. http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=150626 [2005-05-02]*

Liedman, Sven-Eric (2005). Ideologi. Ingår i *Nationalencyklopedin*.

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=209877 [2005-05-02]*

Lin, Sharon Chien (1998). *Libraries and librarianship in China*. Westport: Greenwood Press.

Liu, Xiaochun (1993). The standardizaion of Chinese Library Classification. *Cataloging & Classification Quarterly*, vol. 16, nr. 2, s. 41-54.

Liu-Lengyel, Hong-Ying (1987). The development and use of the Chinese classification system. *International Library Review*, nr. 18, s. 47-60.

Lodén, Torbjörn (1998). *Från Mao till Mammon: Idéer och politik i det moderna Kina*. Stockholm: Ordfront.

Lodén, Torbjörn (2005). Konfucianism. Ingår i *Nationalencyklopedin*.
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=228708 [2005-05-02]*

The National Library of China.
<http://www.nlc.gov.cn/english.htm> [2005-05-02]

Petersson, Torbjörn (2005). Mao är som en gud för kineserna. *Dagens Nyheter*, 2005-03-04, sektion A, s. 20-21.

Prawitz, Dag (2005). Filosofi. Ingår i *Nationalencyklopedin*.
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=169512 [2005-05-02]*

Studwell, W. E., Wu, H. & Wang, R. (1994). Ideological influences on book classification in the People's Republic of China. *Cataloging & Classification Quarterly*, vol. 19, nr. 1, s. 61-74.

Svensk ordbok (1999). 3 uppl. Stockholm: Norstedts.

Thurén, Torsten (1997). *Källkritik*. Stockholm: Liber.

Ting, Lee-hsia Hsu (1981). Chinese libraries during and after the Cultural Revolution. *Journal of Library History*, vol. 16, no. 2, s. 417-434.

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Xiao, Yan (1992). Modern development of classification: Research and practice in the People's Republic of China. *International Classification*, vol. 19, no. 1, s. 10-14.

Zhang, Q., Liu, X. & Wang, D. (1996). Contemporary classification systems and thesauri in China. *62nd IFLA general conference: Conference proceedings, August 25-31, 1996*.
<http://www.ifla.org/IV/ifla62/62-qiyz.htm> [2005-05-02]

Zhang, Wenxian (2003). Classification for Chinese Libraries (CCL): Histories, accomplishments, problems and its comparisons. *Journal of Educational Media & Library Sciences*, vol. 41, nr. 1, s. 1-22.

Zeng, Lei (1986). An introduction to thesauri and classification in China. *International Classification*, vol. 13, no.1, s. 24-28.

Ödman, Per-Johan (1979). *Tolkning, förståelse, vetande: Hermeneutik i teori och praktik*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Öhman, Einar (1977). Kinesiska klassifikationssystem förr och nu. *Tidskrift för dokumentation*, vol. 33, nr. 5, s. 67-72.

Östberg, Harriet (1981). *Iakttagelser om kinesiska forskningsbibliotek: 3-24 april 1981*. Stockholm: Handelshögskolan.

* Dessa sidor ges åtkomst till om man loggar in med användarnamn och lösenord, t.ex. via Högskolebibliotekets hemsida.

Bilaga 1: Kronologi

Denna kronologiska förteckning är en mix av den kronologiska uppställningen i "The Cambridge illustrated history of China" av Patricia Buckley Ebrey och "Filosofi i Kina" av Hans Granqvist. Jag har medvetet låtit den sträcka sig enbart fram till Mao Zedongs död och inte lagt till ytterligare händelser i modern tid.

100.000 f. Kr.	Homo sapiens i Kina
2100-1600 f. Kr.	Xia-dynastin
1600-1050 f. Kr.	Shang-dynastin
1050-256 f. Kr.	Zhou-dynastin
1050-771 f. Kr.	Västra Zhou
770-256 f. Kr.	Östra Zhou
770-464 f. Kr.	Vår- och höstperioden
463-221 f. Kr.	De Stridande Staternas period
479 f. Kr.	Konfucius dör (551-479 f. Kr.)
300-talet eller 500-talet	Laozi (daoist, osäkert om och när han existerat)
221-206 f. Kr.	Qin-dynastin
206 f. Kr.-220 e. Kr.	Han-dynastin
206 f. Kr.-9 e. Kr.	Västra Han
25-220 e. Kr.	Östra Han
ca 100 e. Kr.	Kineser börjar tillverka papper
220-589	Ett splittrat Kina med olika dynastier och kungadömen
265-420	Jin-dynastin
581-618	Sui-dynastin (som enar Kina igen)
618-907	Tang-dynastin
868	Den äldsta bevarade daterade boken trycks
907-1234	Ny splittring med småriken i Nordkina
960-1276	Song-dynastin
1276-1368	Den mongoliska Yuan-dynastin
1368-1644	Ming-dynastin
1644-1911	Den manchuiska Qing-dynastin
1840-1842	Opiumkriget
1850-1864	Taipingupproret
1884-1885	Krig mellan Kina och Frankrike
1894-1895	Krig mellan Kina och Japan
1900	Boxarupproret
1911	Nationalistisk revolution störtar dynastin

1912-	Vår egen tid
1912	<i>Den siste kejsaren abdikerar</i>
1919	<i>Fjärde maj-upproret</i>
1934-1935	<i>Den långa marschen</i>
1937-1945	<i>Krig mellan Kina och Japan</i>
1947-1949	<i>Inbördeskrig mellan nationalisterna och kommunisterna</i>
1949	<i>Folkrepubliken grundas</i>
1950	<i>Kina ockuperar Tibet</i>
1950-1953	<i>Krig mellan Kina och Korea</i>
1956-1957	<i>Kampanjen "Låt hundra blommor blomma"</i>
1957	<i>Jordbruksreformen "Det stora språnget"</i>
1959	<i>Dalai lama flyr till Indien efter misslyckad tibetansk revolt</i>
1966-1976	<i>Kulturrevolutionen</i>
1976	<i>Mao Zedong dör (1896-1976), "De fyras gäng" arresteras</i>

知識

*Det kinesiska tecknet för
"Kunskap"*